

Vlaams
Parlement

vergadering **C331**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 17 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de productie van groene waterstof in Vlaanderen – 3841 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het vriendenaandeel – 3859 (2020-2021)	9
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mededeling van de Europese Commissie over haar mondiale aanpak van onderzoek en innovatie – 3863 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan huishoudhulpen – 3817 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan huishoudhulpen – 3830 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de recente studie over het stelsel van de dienstencheques – 3821 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de dienstencheques – 3822 (2020-2021)	15
VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van het sociaal akkoord van de Groep van Tien op de ambities van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid – 3818 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het recent bereikte federale loonakkoord – 3827 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loononderhandelingen door de Groep van Tien – 3828 (2020-2021)	25

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de begeleiding van tijdelijk werklozen na corona – 3865 (2020-2021)	36
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact op het Vlaamse arbeidsmigratiebeleid van de voorgestelde wijziging van de richtlijn over de Europese blauwe kaart – 3866 (2020-2021)	39
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de detachering van arbeidskrachten – 3882 (2020-2021)	43
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van dienstencheques door onthaalouders – 3885 (2020-2021)	46
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over inclusief ondernemerschap en het implementeren van aangepast werk – 3888 (2020-2021)	50

**VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de productie van groene waterstof in Vlaanderen
– 3841 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, waterstof is alomtegenwoordig in de media. Concrete projecten in onder meer Zeebrugge, Oostende, Gent en Antwerpen halen regelmatig de pers en ook het beleid staat niet stil. Vorig jaar heeft de Europese Commissie in het licht van de Green Deal een waterstofstrategie uitgewerkt, maar Vlaanderen heeft onder uw leiding een eigen waterstofvisie uitgewerkt en heeft hier bovendien de nodige budgetten aan gekoppeld, zodat 25 miljoen euro uit het relanceplan Vlaamse Veerkracht naar onderzoek en innovatie met betrekking tot waterstoftechnologie gaat.

De vraag naar waterstof en groene waterstof als grondstof in de chemische industrie, als vervanger van fossiele brandstoffen voor hogetemperatuurprocessen en als basis voor e-fuels voor vliegtuigen en schepen zal de komende jaren exponentieel toenemen. Om die torenhoge ambities met betrekking tot waterstof te kunnen waarmaken, wil de EU tegen 2030 naar een elektrolysecapaciteit van 40 gigawatt gaan. In België heeft het Federaal Planbureau berekend dat er tegen 2050 een potentiële nood aan 'electrolysers' met een vermogen van 19 gigawatt is.

Recent hebben ook meer kritische stemmen de pers gehaald. Verschillende energie-experts hebben in De Standaard op de beperkingen van de productie van groene stroom in Vlaanderen gewezen. Er zal de komende tien jaar te weinig groene stroom zijn om effectief groene waterstof te produceren. De groene stroom die voor de productie van groene waterstof wordt gebruikt, kan uiteraard niet worden ingezet om tegelijkertijd elektrische voertuigen op te laden of warmtepompen van stroom te voorzien. De experts wijzen erop dat het gebruik van waterstof enkel zin heeft als andere oplossingen, zoals elektrificatie, niet mogelijk zijn, bijvoorbeeld voor de productie van staal, in de chemische industrie, in de cementindustrie of voor toepassingen in de lucht- en scheepvaart op langere afstand. Er is duidelijk nood aan een geïntegreerde visie op waterstof in Vlaanderen en België. De federale minister van Energie communiceert over waterstof en waterstofprojecten.

Minister, hoe kunnen we voldoende groene stroom produceren? Hoe zit het met het nationaal kader en de synergiën? Hoe staat u tegenover de bedenkingen van een aantal energie-experts over de productie van groene waterstof in Vlaanderen? Bij gebrek aan voldoende groene stroom kan uiteraard ook op blauwe waterstof worden ingezet. De CO₂ wordt dan opgevangen en opgeslagen of herbruikt. Welk potentieel ziet u in Vlaanderen voor carbon capture and storage (CCS) en carbon capture and utilisation (CCU)? De experts stellen dat groene waterstof, maar ook groene methanol, ammoniak, ethanol of methaan, het best kan worden ingevoerd uit regio's waar hernieuwbare energie wel in overvloed aanwezig is. Welk potentieel ziet u voor de import van waterstof in Vlaanderen? De productie van hernieuwbare energie zal een inhaalbeweging moeten maken om de beloftes inzake onder meer de groene waterstofeconomie in te lossen. Welke stappen zult u zetten om het energiebeleid en het innovatiebeleid beter op elkaar af te stemmen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, in tegenstelling tot velen hebben wij een eigen waterstofvisie. In de inleiding is er een volgorde aangegeven. We moeten eerst inzetten op energie-efficiëntie, wat betekent dat we de huizen beter moeten isoleren, en op maximaal elektrificeren. Er moeten dus meer elektrische wagens en

meer warmtepompen voor de verwarming van huizen komen. Verder moet de productie van hernieuwbare elektriciteit uit wind en zon worden verhoogd.

In onze industriebevoorrading en onze energievoorzieningen zullen we desondanks nog altijd nood aan duurzame brandstoffen hebben, bijvoorbeeld als grondstof voor de chemische industrie en als energiebron voor processen die een zeer hoge temperatuur vragen of voor zwaar transport als de scheepvaart. Om die reden moeten we op duurzame brandstoffen blijven inzetten en waterstof zal hier een cruciale rol in spelen.

Die redenering ligt ook in lijn met wat de onderzoekers zeggen, namelijk dat waterstof noodzakelijk zal worden in die duurzame transitie, maar dat we dit niet als heilige graal mogen zien en pas in die toepassingen moeten gebruiken die niet tot moeilijk te elektrificeren zijn, zoals de industrie en zwaar transport.

Groene waterstof is op dit ogenblik nog echt duur, duurder dan de vervuilende alternatieve grijze waterstof uit aardgas waarbij CO₂ vrijkomt. Daarom willen we in de toekomst onderzoek bij EnergyVille ondersteunen, waar samen met UHasselt, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en imec innovaties worden ontwikkeld in die groene waterstofelektrolyse. We willen zo doorbraken realiseren en de productiekosten van groene waterstof verlagen, zodat die meer kan worden gebruikt. Dit is ook volledig in lijn met de filosofie van de Vlaamse waterstofvisie: koploper worden via duurzame innovatie.

Zo kom ik tot uw tweede vraag, dat er onvoldoende groene stroom is om massaal groene waterstof te maken. In de Vlaamse waterstofvisie houd ik rekening met de piste van blauwe waterstof. Dat stond ook in onze studie van de klimaatsprong voor onze basisindustrie. Zeker in de transitiefase, waarbij groene waterstof nog niet kostencompetitief is met grijze waterstof, zal de blauwe waterstof een belangrijke rol spelen, zeker voor onze industriële clusters gelokaliseerd in de havens. De CO₂ die opgevangen wordt, kan ook later hergebruikt worden voor bepaalde industriële grondstoffen of brandstoffen.

Zoals de onderzoekers terecht aanhaalden, zal Vlaanderen te klein zijn om enkel met groene, aangevuld met blauwe, waterstof te voorzien. Er zal dan ook worden gekeken naar de import van waterstof uit gebieden met meer hernieuwbare elektriciteit uit wind of zon, bijvoorbeeld Portugal. Dit staat ook zo in de Vlaamse waterstofvisie.

Ik verwijs graag naar de recente studie van de Waterstofimportcoalitie waaruit blijkt dat de import van waterstof haalbaar is voor Vlaanderen. Het klopt dat dit niet enkel kan in de vorm van waterstof, maar dat waterstofafgeleiden zoals ammoniak of methanol goede alternatieven zijn. Methanol is bijvoorbeeld vloeibaarder en gemakkelijker te transporteren dan het gasvormige waterstof. Wij staan in contact met de auteurs van die studie. We moeten die import van waterstof grondig bekijken met onze federale partners.

Het is bovendien mijn overtuiging dat de Vlaamse zeehavens logistiek zeer goed geplaatst zijn voor die import van waterstof. Op deze manier kan Vlaanderen een logistiek strategische draaischijf worden voor import en doorvoer van waterstof en waterstofafgeleiden.

Mijnheer Bothuyne, uw laatste vraag is een zeer terechte en relevante vraag. Het realiseren van een waterstofeconomie in Vlaanderen vraagt afstemming tussen de diverse beleidsdomeinen.

Een van de werkpunten uit de klimaatsprong over de duurzame transitie van onze industrie, is het grondig in kaart brengen van de behoefte aan energie in de transitie tot 2050. Dat is een bijzonder belangrijke maar ook omvattende analyse, die niet alleen de energievraag van de industrie omvat maar van de hele Vlaamse

samenleving. Ik ben die samen met collega Demir aan het bestuderen. Zij heeft daarin op dit ogenblik het initiatief.

Onze waterstofvisie is tweeledig: we zetten in op onderzoek en innovatie maar we gaan ook in gesprek met de mensen op het veld, de onderzoekers en de industrie om te bekijken welke stappen nog nodig zijn op het vlak van wetgeving en beleid om samen te bekijken hoe we de verdere uitrol van waterstof in Vlaanderen kunnen realiseren. Ik zie de Vlaamse waterstofvisie dus als een startpunt, niet als een eindpunt. We starten dit overleg nog voor de zomer op.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel. Dat waren heel wat concrete antwoorden en tegelijkertijd een aantal zaken die extra vragen oproepen. U begon met een onderzoeksproject te schetsen dat gebeurt door EnergyVille, imec en anderen rond de groenewaterstoftechnologie en de 'electrolyzers'. Wat zijn daar de concrete doelstelling, het budget en de timing van?

Uiteraard deel ik de analyse dat groene waterstof op dit moment allicht niet competitief is en dat we de hoeveelheid hernieuwbare energie die we daarvoor nodig hebben ook niet op overschot hebben in Vlaanderen. Helaas misschien, maar dat is 'work in progress'. Maar er zijn natuurlijk andere vormen van waterstof, de blauwe en de grijze.

U verwees ook naar het opvangen van CO₂. Zijn er ondertussen concrete projecten die worden ondersteund door Vlaanderen op dit moment of zitten er projecten in de pijplijn die ondersteund worden?

Als we Vlaanderen willen positioneren als een strategische hub voor de import van waterstof en als er een waterstofimportcoalitie is, wat zijn dan de ambities op dat vlak? U verwees naar een project met Portugal, maar misschien zijn er nog andere. Welke ambities mogen we verwachten van Vlaanderen als waterstofhub in Europa, want dat kan een heel belangrijke strategische positie zijn voor de toekomst?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik vind het goed dat we het debat op scherp stellen door het duidelijk over de kleuren te hebben. Ik vind het ook goed dat aandacht wordt gegeven aan de energie-experten die zeggen dat we moeten opletten met groene waterstof. We moeten in ons dichtbevolkt gebied groene elektriciteit eerst zoveel mogelijk gebruiken als elektriciteit en niet omzetten in waterstof om dat dan eventueel zelfs terug om te zetten naar elektriciteit, want dan heb je tweemaal een groot rendementsverlies.

Grijze waterstof is zeer aantrekkelijk, maar we moeten in deze transitiefase resoluut gaan naar blauwe waterstof. Waarom zeg ik dat? Omdat de CO₂-afvang een puur Vlaamse bevoegdheid is. We moeten zelfs geen rekening houden met het federale niveau omdat CO₂ afval is en afval is een puur gewestelijke bevoegdheid. Ik weet dat dan gevreesd wordt dat de regulering inzake het transport van CO₂ verschillend zou kunnen zijn in Brussel, Wallonië en Vlaanderen en dat men dat zeker vanuit federale hoek zoveel mogelijk probeert te uniformiseren. Maar het is, net zoals de digitale meter, een Vlaamse bevoegdheid en wij gaan sneller dan de andere gewesten. Dat mag ons niet tegenhouden om voluit voor CO₂ te gaan. CO₂-afvang en blauwe waterstof is inderdaad de oplossing.

We hebben het in de Werkgroep Institutionele Zaken op maandagnamiddag al een paar keer gehad over waterstof en ik haal twee pijnpunten aan. Specifieke economische ondersteuning is een gewestbevoegdheid. Wat je doet met imec, EnergyVille enzovoort is een puur gewestelijke bevoegdheid. Ik vind het ook goed dat we investeren in onderzoeksprojecten, zeker als die gaan over wat gedaan kan worden met waterstof en over het rendement van een systeem dat groene stroom of stroom in het algemeen omzet naar waterstof.

Een ander punt dat moeilijk ligt, betreft havens en mobiliteit. De havens zijn voor honderd procent een gewestelijke bevoegdheid, maar als we waterstof in het transportsysteem willen steken, dan is dat een federale bevoegdheid. Als we via binnenscheepen waterstof vervoeren, dan is dat weer een gewestelijke bevoegdheid. Ik voel in alles wat er leeft met betrekking tot waterstof dat bedrijven vooral proberen om de federale regering ervan te overtuigen zoveel mogelijk bevoegdheden terug naar dat niveau te sluizen. Ze maken gebruik van de wirwar als gevolg van niet-homogene bevoegdheidspakketten. Ik heb daar schrik van. Vlaanderen heeft een ander DNA als het gaat over de industrie dan Wallonië. Ik heb er geen enkel probleem mee dat wij verder kunnen staan dan andere gewesten, zeker als het gaat over transport.

Dus mijn vraag is – en dat gaat u inderdaad samen moeten doen met minister Demir, want zij zit ook een stuk mee in dat debat – dat we er zo goed mogelijk proberen voor te zorgen om die bevoegdheden zo veel mogelijk bij ons te laten.

Anders bestaat het gevaar dat dit, op een bepaald ogenblik, voor een stuk een remmende factor zal zijn op de ontwikkeling van waterstof. Want wat voor zin heeft het dat ik toepassingen zal gaan ondersteunen, applicaties ga ondersteunen om ontwikkelingen te hebben enzovoort, enzovoort, als ik dan straks afhankelijk ben van de mogelijke traagheid van het federale niveau, dat alles wil reguleren in 'normkes en regelkes'? En dat ik straks geen waterstof kan gaan transporteren, bijvoorbeeld over de binnenscheepvaart, of dat mij regels worden opgelegd rond de invoer, inderdaad, van waterstof onder een of andere vorm aan de havens. En daar komt ook nog – als we willen handelen met waterstof – de CO₂ bij, die daar ook weer is aan gekoppeld.

Dus mijn schrik is dat federaal eerder vertragend zou kunnen werken op wat wij zelf gaan ondersteunen. En dan zou dat in principe verloren geld kunnen zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega's, voor de aanvullingen, die uitbundig waren.

Voorzitter, in het onderzoeksproject EnergyVille ligt de focus op de productie, echt op het productieproces van groene waterstof. We willen dat optimaliseren, bijvoorbeeld door de innovatie van de membranen van de elektrolysecel. Dus VITO heeft kennis van die membranen en dat wordt nu bekeken. De timing of het bedrag zijn nog niet concreet. We zijn nu eerst aan het kijken hoe we in het kader van de relance dit onderzoek kunnen opstarten. Dat is dus eigenlijk spitstechnologie, zoals dat heet.

Dan, CCU is ook een focus. Een aantal projecten zitten ook in de keycall rond CO₂-opvang en gebruik, zoals het superinteressante project North-C-Methanol. Dat is een project in Gent. Vrijdag hebben we ook een dossier voor de ondersteuning van de studie Power to Methanol in de haven van Antwerpen. Dus wij proberen heel kort op de bal te spelen.

Collega Gryffroy, het is inderdaad onzinnig om elektriciteit te gebruiken om waterstof te maken en die waterstof dan te gaan toepassen om elektriciteit te maken voor gewone auto's, omdat het transformatieverlies gewoon veel te hoog is. Je gebruikt veel beter dan die elektriciteit rechtstreeks, dan dat je die omweg moet doen.

Dan wat de discussies rond de bevoegdheden betreffende CO₂ of waterstof betreft: weet je, ik heb ook een heel uitgebreid gesprek gehad met collega Tine Van der Straeten. Wat ik echt niet wil, collega Gryffroy, is dat de bevoegdheidsdiscussies remmend zouden gaan werken op de ontwikkelingen die we kunnen doen. We moeten hier krachten bundelen en de expertise die er wederzijds is maximaal gebruiken.

De discussie over wie er bevoegd is, staat los van het feit dat we voor én groene én blauwe waterstof moeten kiezen. Niet enkel blauwe. Overschotproductie in windenergie bijvoorbeeld, kan gebruikt worden om groene waterstof te maken.

Er is wel een complexe situatie van bevoegdheidsverdeling rond waterstof. Ik heb daar, zoals gezegd, een goed overleg gehad met collega Van der Straeten. We willen dat ook echt uitklaren. We gaan niets zomaar overlaten aan het federaal niveau, maar ik zoek maximale complementariteit daarin. Ik zou niet graag energie verliezen in ruzies. Kijk, er zijn zoveel budgetten nodig in dat waterstofverhaal. Er zijn zoveel landen geïnteresseerd. Dus we moeten hier maximaal '1 + 1 is gelijk aan 3' nastreven en niet '1 geraakt niet plus 1'. Dat is verlies van energie.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dank u, minister, ik denk dat we inderdaad geen tijd te verliezen hebben. Maar grote discussies anderzijds hebben wel een duidelijke visie vanuit Vlaanderen geformuleerd. Dat is uw verdienste en die van de Vlaamse Regering, die ook door heel wat spelers op het terrein wordt ondersteund.

We hebben wel wat troeven in Vlaanderen om hiermee aan de slag te gaan. We hebben niet alleen een visie en middelen die daaraan zijn gekoppeld, we hebben ook heel wat infrastructuur – en blijkbaar kunnen ook de havens en andere spelers hierin een nuttige rol spelen – en we hebben heel wat industrie. En we hebben onze onderzoeksinstellingen. Als we die inderdaad combineren, dan kunnen we wel degelijk rond waterstof vanuit Vlaanderen het verschil maken. Ik heb daarnet begrepen dat er al heel wat boeiende projecten zijn opgezet. We kijken dus uit naar het vervolg.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het vriendenaandeel

– 3859 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb een vraag over het vriendenaandeel. Naar aanleiding van de coronacrisis nam de Vlaamse Regering een aantal maatregelen ter ondersteuning van de solvabiliteit van de Vlaamse bedrijven. Dat wil gewoon zeggen dat ze voldoende middelen krijgen om hun verplichtingen te kunnen nakomen. Concreet werd de Winwinlening versoepeld en uitgebreid, werd er een Welvaartsfonds in de steigers gezet en verstrekte ParticipatieMaatschappij Vlaanderen (PMV) overheidswaarborgen en achtergestelde leningen.

Mijn vraag gaat over de uitbreiding van de Winwinlening tot kapitaalsparticipaties, ook wel het vriendenaandeel genoemd. Het idee van de Vlaamse Regering was om op die manier spaargeld dat massaal op de spaarboekjes geld staat te verliezen, te mobiliseren richting de Vlaamse bedrijven en de lokale kmo's. Dat is een goed voornemen.

De voorwaarden zijn heel goed. De aandeelhouder kan maximaal 75.000 euro investeren. Hij krijgt daar een fiscaal voordeel van 2,5 procent voor een periode van vijf jaar voor. Zo kun je als onderneming tot maximum 300.000 euro per jaar kapitaal verwerven. Het goede daaraan is dat de Winwinlening oorspronkelijk een schuld was die afgelost moest worden. Die staat op de passieve kant van de balans, terwijl de participatie die nu is ingevoerd, echt kapitaal is voor de onderneming en bij de activa staat. Het is voor ondernemingen veel interessanter om op die manier middelen te verwerven.

Het vriendenaandeel is sinds ongeveer half februari in voege. Er werd daarvoor een heel goede communicatiecampagne gelanceerd. Ik weet de juiste slogan niet meer, maar het had iets te maken met 'friends with benefits' of iets in die aard.

U hebt recent cijfers over de evolutie van Winwinleningen. Die zijn nog altijd heel populair. Ik wil graag een update. Hoe zit het met die kapitaalparticipaties? Wat kunnen we leren na bijna een kwartaal van dit instrument?

Mijn concrete vragen zijn de volgende. Welke interesse voor het vriendenaandeel is er geweest sinds de lancering?

Zijn de modaliteiten goed? Kunnen er al lessen worden getrokken uit de activiteit van een paar maanden?

In de loop van 2020 werd de reguliere Winwinlening al versoepeld en uitgebreid. In de eerste maanden van dit jaar blijkt dat er een aanzienlijke stijging van het aantal registraties was. Kunnen er uit de versoepelingen van de Winwinlening al lessen getrokken worden en geeft dat aanleiding tot bijkomende initiatieven?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal eerst op de vraag over de Winwinlening antwoorden omdat dat het oudste instrument is. Door de uitbreiding van die regeling in oktober 2020 is het succes van de Winwinlening heel sterk toegenomen. In de eerste vijf maanden van 2021 zijn er 3395 Winwinleningen geregistreerd voor een bedrag van bijna 64 miljoen euro. In 2019 waren dat 2635 leningen op een heel jaar. We zitten nu aan 3395 op een paar jaar maanden tijd. U ziet dat het echt de pan uit vliegt. Ik vermoed dat we het record van 100 miljoen uit 2020 heel gemakkelijk zullen verbreken.

We kunnen daar een aantal concrete vaststellingen uit doen. Ten eerste is het aantal geregistreerde overeenkomsten en het globaal bedrag aan geregistreerde Winwinleningen zeer sterk gestegen. Het gemiddelde bedrag per lening is wat gedaald. Ongeveer 8 procent wordt verstrekt voor een bedrag van meer dan 50.000 euro. In 80 procent van de leningen maken partijen gebruik van de mogelijkheid om de termijn vrij te bepalen. Ze wijken af van de vroegere verplichte termijn van acht jaar en kiezen een termijn tussen vijf en tien jaar.

Dus die Winwinleningen hebben door de versoepelingen en de lessen die wij getrokken hebben, zeer, zeer, zeer veel aan populariteit gewonnen. Wij hebben ook schitterende reacties gekregen op de campagne Friends with benefits. Je moet soms het klassieke pad verlaten om iets onder de aandacht van de mensen te brengen.

Dan kom ik tot uw vraag over het Vriendenaandeel. Ik antwoord daar pas in tweede instantie op omdat het pas in werking is sinds 11 februari. Op vandaag werden er drie registratieovereenkomsten van Vriendenaandelen opgesteld via het digitale platform van PMV. Daarvan werden de getekende overeenkomsten en het verslag van de revisor of externe accountant nog niet terugbezorgd aan PMV. We kunnen pas echt registreren als wij die stukken echt teruggekregen hebben. In deze dossiers gaat het om een bedrag van in totaal 14.495 euro, opgehaald door twee verschillende vennootschappen. Een van de betrokken vennootschappen gaf in de contacten met PMV nog aan een vijftiental andere uitgifteovereenkomsten van Vriendenaandelen in het vooruitzicht te hebben.

Eigenlijk is het veel te vroeg voor een evaluatie. Waarom? De uitgifte van nieuwe aandelen voor een vennootschap neemt enige tijd in beslag. Er is onder meer een beslissing van de raad van bestuur vereist, een verslag van de externe accountant of revisor en een akte van een notaris. Daarnaast zien we dat elke maatregel tijd nodig heeft om vertrouwd te worden bij de doelgroep én bij de betrokken adviseurs. Dat hebben wij ook gezien bij de Winwinlening, die nu pas volop op gang komt.

Daarbij mogen we ook niet vergeten dat het Vriendenaandeel meer een niche-instrument dan de Winwinlening is. Het is complementair aan de bestaande federale tax shelter voor startups en scale-ups. Zo wil het Vriendenaandeel ook specifiek een

oplossing bieden voor kleine aandeelhouders, die de kleine of middelgrote vennootschap waarvan ze al aandeelhouder zijn verder financieel willen ondersteunen. Er is bovendien nog een COVID-19-taxshelter op federaal niveau, die geldt tot 31 augustus 2021, en die zorgt momenteel voor een tijdelijke scheef trekking van het beeld. De federale tax shelter is immers een federale belastingvermindering van 20 procent voor nieuwe aandelen van een kleine vennootschap waarvan de omzet voor een periode van 2 november tot 31 december minstens 30 procent gedaald was. Je krijgt daarmee een soort concurrentie. Maar de belangrijkste concurrentie voor het vriendenaandeel komt eigenlijk van onze eigen Winwinlening, die we sterk versoepeld en verruimd hebben. Een aandeel blijft risicovoller dan een lening, omdat het gaat om een deelname in het kapitaal zelf, terwijl de Winwinlening een achtergestelde lening is met gedeeltelijke kapitaalbescherming.

Dus is het nog te vroeg voor een eerste evaluatie. We gaan dat ten vroegste kunnen doen na dit jaar, en het liefst nadat de federale tax shelter is uitgewerkt. Wij hebben PMV wel gevraagd om de vinger aan de pols te houden om te kijken of er obstakels zijn die ervoor zorgen dat je minder gemakkelijk leent. Er is ook een circulaire van de FOD Financiën over het Vriendenaandeel in voorbereiding. Dat gebeurt in nauw overleg met PMV en mijn kabinet. Die circulaire zal geïnteresseerden ook op fiscaal vlak een duidelijke leidraad kunnen geven. Tot daar, collega Vande Reyde, de stand van zaken tot vandaag.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Bedankt, minister, voor de cijfers. Ik denk dat drie registraties voor een totaal van 15.000 euro nog geen overrompeling is. Maar u hebt gelijk: het is nog een prille eerste stand van zaken na slechts enkele maanden. Je moet het inderdaad wat tijd geven en eventueel wat bijsturen als dat nodig is. Ik zie twee elementen die misschien in een volgende evaluatie kunnen worden meegenomen. Vooreerst is er een commentaar die al door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) is gegeven en die erop neerkomt dat er altijd een afweging is tussen het potentiële rendement en het risico. In het geval van een kapitaalparticipatie is het risico groter. Dan is het de vraag of het rendement in verhouding staat met het risico. Dat is wel iets dat, als het succes uitblijft, moet worden onderzocht.

Een tweede element is, zoals u er zelf op wijst, dat er federaal een tax shelter bestaat voor kapitaalinvesteringen in startende ondernemingen en in scale-ups. Die tax shelter kan niet gecumuleerd worden met het Vriendenaandeel. Dat is ergens logisch. Je kunt niet van beide walletjes eten. Maar ik heb hierbij de vraag – geen stelling of een analyse – of door het veelvoud aan instrumenten op verschillende niveaus naar aanleiding van de coronacrisis niet een soort kannibalisering ontstaat en dat het ene in concurrentie treedt met het andere. Dat kan toch niet de bedoeling zijn.

Maar goed, als dat zo zou blijken, dan is dat geen ramp, dan is er geen man overboord. Maar dan moeten we bij de evaluatie wel die pijnpunten kunnen aankaarten. Voor alle duidelijkheid: wij stonden enorm achter het instrument. Ik vind het nog steeds een zeer goed idee. We zullen de evaluatie afwachten om te zien of er bijstellingen nodig zijn. Op het einde van het jaar of in februari kunnen we misschien een eerste stand van zaken geven. Ik dank u alvast voor deze eerste cijfers.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De opmerking van Maurits daarnet lijkt mij terecht, maar komt misschien te vroeg. Je kunt je inderdaad afvragen of het rendement in verhouding staat tot het risico. Dat zullen we moeten evalueren. Als ik het wat nakijk, dan denk ik dat een federale tax shelter een iets beter rendement geeft in verhouding tot het risico. Dat zal er natuurlijk voor zorgen dat mensen die daarin

willen meestappen, zullen bekijken wat voor hen de meest optimale fiscale oplossing is, als ik dat zo mag uitdrukken.

Er is ook een andere uitbreiding mogelijk. Bij het vriendenkapitaal zijn er ook uitzonderingen gemaakt, over wie dat niet kan doen, zoals de eigenaar van het bedrijf. Dat moeten we misschien ook overwegen. Daar valt wat voor te zeggen.

Ik keer even terug naar de Winwinlening. Op 18 maart had ik daarover een schriftelijke vraag gesteld. Ik heb toen uiteraard ook getallen gekregen. Die getallen zullen natuurlijk een andere periode behelzen dan de periode die door de minister werd aangekaart. Toen ging het over de periode vanaf 7 oktober tot 22 maart. Dat zijn dus vijf maanden. Er was toen sprake van 85,6 miljoen euro, op vijf maanden, voor 3760 Winwinleningen, bij 3400 unieke kredietgevers, voor 1900 unieke kredietnemers. Dat wil zeggen dat 1900 bedrijven daarop een beroep hebben gedaan, met bedragen tussen 45.000 euro voor de kredietnemers en 25.000 euro voor de kredietgevers.

Wat mij opvalt – en daar vind ik totaal geen verklaringen voor, tenzij dat de minister die heeft – is dat er enorme regionale verschillen zijn. Want ik heb ook de cijfers opgevraagd per provincie. Daaruit blijkt dat bijvoorbeeld Oost-Vlaanderen beduidend beter scoort dan Antwerpen. Ik vraag mij af of er daarvoor een verklaring bestaat. Werkt men met accountmanagers per provincie? Of is dat puur toeval?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik dank jullie voor de aanvullende interesse. Collega Vande Reyde, we volgen sowieso een en ander heel nauw op. Ik heb dat ook gezegd met PMV. We zullen bijsturen als dat nodig zou zijn, maar het is nu echt nog veel te vroeg.

Over het rendement en het risico is er een hele discussie geweest op de Vlaamse Regering. We hebben de keuze gemaakt voor het fiscaal voordeel en geen waarborg. Aanvankelijk had ik die waarborg mee op tafel gelegd, maar er is na discussie voor gekozen om dat niet te doen. Het maakt dat het vriendenaandeel eerder een nicheproduct is. Het is nu een structurele modaliteit binnen de Vlaamse instrumenten die we zullen evalueren.

Collega Gryffroy, het klinkt mij als muziek in de oren dat u zegt dat we, indien het niet aantrekt, misschien eens moeten bekijken of de verhouding tussen het voordeel en het risico niet scheefgetrokken is. Ik ben en was daar vragende partij voor. Ik kan daar oprecht op antwoorden dat het niet ik was die daarin heeft dwarsgelegen, integendeel.

Op federaal niveau zijn er veel meer voorwaarden. Dat moet ik erbij zeggen. Zo geldt voor starters bijvoorbeeld: enkel tot vier jaar oud. En ook voor scale-ups zijn er heel wat bijkomende voorwaarden en altijd alleen maar voor kleine vennootschappen. Het vriendenaandeel is veel ruimer, omdat het toepasbaar is op alle kmo's.

Wat die eigenaars betreft, ben ik wel formeel: ik vind dat zeer logisch. We kunnen hun toch geen steun geven om in hun eigen bedrijf te investeren? Dat gaat niet, vind ik.

De provinciale verdeling is altijd zo geweest, die is eigenlijk niet ingrijpend veranderd. Dat moet ik ook doen. De leningen komen puur bottom-up tot stand. Er is geen verklaring voor de regionale verschillen. Maar we waken er wel over dat de lening goed bekend is. Bij de Winwinlening denk ik echt niet dat er vandaag nog een probleem kan zijn. Men kent dit instrument nu ook wel zeer goed.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb geen bijkomende opmerkingen meer. Het zijn deze week de langste dagen van het jaar. We gaan er niet de langste commissie van maken, maar we zullen het hier zeker nog aan bod laten komen en verder opvolgen. Er is al stof tot nadenken en we kijken uit naar de complete evaluatie binnenkort.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de mededeling van de Europese Commissie over haar mondiale aanpak van onderzoek en innovatie – 3863 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Vorige maand publiceerde de Europese Commissie een mededeling over haar mondiale aanpak van onderzoek en innovatie, waarmee de Europese Unie een leidende rol wil spelen bij de ondersteuning van internationale onderzoeks- en innovatiepartnerschappen en innovatieve oplossingen wil aanreiken om onze samenlevingen groen, digitaal en gezond te maken.

De strategie van de commissie is tweedelig: enerzijds is het de bedoeling om een open onderzoeks- en innovatieomgeving op basis van regels en waarden tot stand te brengen, anderzijds wil de strategie voor wederkerigheid en een gelijk speelveld zorgen bij de internationale samenwerking op het gebied van onderzoek en innovatie. Horizon Europe, het Europese programma voor onderzoek en innovatie zal een belangrijk instrument zijn om de strategie uit te voeren. Vlaanderen is een open economie en heeft dus belang bij een open aanpak rond onderzoek en innovatie. Via het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) wordt vandaag ook al steun verleend aan bedrijven die vernieuwende producten ontwikkelen.

Minister, op welke manier kan Vlaanderen voordeel halen uit deze mededelingen van de Europese Commissie? Hebt u zicht op de belangstelling die er in Vlaanderen is omtrent deze aankondiging?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, het gaat hier om een strategisch beleidsdocument van de Europese Commissie. Uit de mededeling vloeien geen directe voor- of nadelen voort. Ik wil u wel wijzen op een aantal passages die vanuit Vlaams perspectief interessante opties inhouden voor de toekomst.

Vanaf zin 1 is duidelijk dat de mededeling inzet op het belang van onderzoek en innovatie voor Europese burgers vandaag en in de toekomst. Die ambitie van Horizon Europe, het Europees onderzoeksprogramma, onderschrijf ik uiteraard integraal. Horizon Europe-onderzoek formuleert antwoorden op de wereldwijde uitdagingen op het vlak van milieu, klimaat, digitalisering en gezondheid. Dat is eigenlijk dezelfde oriëntatie die in het plan Vlaamse Veerkracht zit.

Voor onderzoek van topniveau is het onontbeerlijk dat de knapste koppen van de hele wereld samenwerken. Tegelijk mogen we niet blind zijn voor de huidige geopolitieke spanningen tussen handelsblokken en voor het feit dat mensenrechten en fundamentele waarden op de proef worden gesteld.

In haar mededeling hecht de Europese Commissie veel belang aan principes als multilateralisme, openheid en wederkerigheid. Multilateralisme omdat we gefocust

moeten blijven op een globaal kader. Openheid omdat die houding de beste resultaten voor de kortst mogelijke termijn garandeert. Maar we mogen vooral ook niet naïef zijn. Kennis gaat ook om macht. Wederkerigheid bij het maken van afspraken en het realiseren van een gelijk speelveld en respect voor intellectuele eigendom krijgen terecht heel wat aandacht in de mededeling van de Europese Commissie.

De Europese Commissie belooft in haar mededeling ook richtsnoeren te ontwikkelen om te voorkomen dat onderzoeksorganisaties en instellingen voor hoger onderwijs in de EU het slachtoffer worden van buitenlandse inmenging. Dat is aan te moedigen binnen een Europese context. Tegelijk wijs ik erop dat we in Vlaanderen niet stilzitten. Het is van belang dat dit kader niet top-down wordt opgelegd, maar samen met de experts op het terrein wordt ontwikkeld. In Nederland kennen ze gelijkaardige initiatieven. Heel dit verhaal kadert trouwens in de ruimere discussie over strategische autonomie dat aan bod kwam tijdens de commissievergadering van 20 mei.

Dan kom ik aan uw tweede vraag. De Vlaamse belanghebbenden hebben op initiatief van Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) samengezeten over de thematiek. In grote lijnen kun je zeggen dat de onderzoeksactoren zich vooral richten op het vrijwaren van het open karakter van de samenwerking en de bescherming van de academische vrijheid terwijl de bedrijfswereld voornamelijk het belang van een gelijk speelveld en respect voor intellectuele eigendom benadrukt. De strategische onderzoekscentra lijken dan weer eerder de kansen te zien rond het in de praktijk brengen van 'twin transition' en de open strategische autonomie. EWI biedt onze stakeholders de kans om deze thematiek ook in de toekomst verder te bespreken. Wij plannen een volgend gesprek kort voor of kort na het zomerreces.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): De reden waarom ik die vraag stel, is de volgende. Men ziet op verschillende fronten, Europees en ook bij ons, dat men bij ondersteuning een vorm van fundamentele beginselen en waarden wil opnemen. U hebt gelijk dat het bottom-up moet gebeuren en niet top-down. Het enige waarvoor ik schrik heb, is dat men afhankelijk van het soort programma waartoe men toetreedt, men anders gedefinieerde fundamentele beginselen en waarden zou kunnen hebben, al is het maar over een aantal woorden of een aantal richtingen die men wil uitgaan. Dan vraag ik me af waarom men de Sustainable Development Goals (SDG) van de Verenigde Naties niet gebruikt en deze meer gaat operationaliseren.

Minister, als u dan toch betrokken bent bij die bottom-upbenadering, waarom duwt men dan niet meer in de richting van die SDG's? Men moet er niet alle SDG's aan koppelen, maar men kan volgens mij, afhankelijk van het soort fundingsysteem dat men heeft, perfect een aantal SDG's opnemen waaraan de ondersteuning en de samenwerking moet voldoen. Daardoor werken we met één groep van waarden die heel duidelijk gedefinieerd en wereldwijd aanvaard zijn, ook door de derdewereldlanden. Daar zitten gendergelijkheid, onderzoeksethiek, duurzaamheid enzovoort in. Dat zou het volgens mij veel duidelijker en transparanter maken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Gryffroy, die SDG's vormen zeker het kader maar die zijn zeer ruim. Wij proberen dat nu heel concreet toe te passen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): U antwoordt inderdaad positief op mijn vraag om nog meer de SDG's te operationaliseren of nog bijkomende andere beginselen en waarden daaruit.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan huishoudhulpen – 3817 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het tekort aan huishoudhulpen – 3830 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de recente studie over het stelsel van de dienstencheques – 3821 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de toekomst van de dienstencheques – 3822 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Vorige week verscheen een bericht waaruit blijkt dat er een groeiend tekort is aan huishoudhulpen. Dat tekort neemt steeds grotere proporties aan. Ik las dat het aantal vacatures serieus gestegen is. Dat is goed. Maar dat zes van de tien vacatures blijft openstaan, moet ons natuurlijk wel zorgen baren.

Er is een verschil tussen stad en platteland. In de stedelijke context valt het al bij al nog mee en vindt men nog voldoende mensen die als huishoudhulp aan de slag willen gaan. Op het platteland heeft men duidelijk meer problemen om voldoende mensen te vinden. Dat is zeer jammer want heel veel gezinnen, ongeveer 800.000 in Vlaanderen, rekenen natuurlijk op hun huishoudhulp. Ze zijn belangrijk voor mensen om werk en gezin te combineren. Als blijkt dat er grote tekorten zijn, dan zitten veel dienstenchequeondernemingen met de handen in het haar.

Er worden verschillende redenen voor aangehaald. Een ervan is het mobiliteitsaspect, zeker op het platteland. In de stad is het vaak gemakkelijker om via het openbaar vervoer op de plaats van de tewerkstelling te geraken. Op het platteland blijkt dat wat moeilijker te zijn.

De werkloosheidscijfers hebben weliswaar een goede evolutie gekend maar er zijn nog altijd heel veel mensen niet aan de slag. Daarvan zijn 95.000 mensen al meer dan een jaar werkloos en zijn er 80.000 mensen kortgeschoold. Dan rijst natuurlijk de vraag hoe het komt dat we geen betere match kunnen realiseren. Mits een korte opleiding kan men immers aan de slag in het systeem van de dienstencheques.

Kortom, dat roept heel wat vragen op. Minister, hoe schat u de evolutie van de vacatures en de invulling ervan voor de job als huishoudhulp in de komende jaren in? Zal dat tekort alleen maar toenemen of is er beterschap op komst?

Welke maatregelen wilt u nemen om de job van huishoudhulp aantrekkelijker te maken en te faciliteren, bijvoorbeeld op het vlak van mobiliteit? Denkt u aan maatregelen die dat probleem zouden kunnen verhelpen?

Waarom slaagt VDAB er niet in om meer langdurig en kortgeschoolde werklozen te activeren naar een job als huishoudhulp? Kan VDAB geen bijkomende initiatieven nemen om werkzoekenden sterker te activeren naar een job als huishoudhulp? Plant VDAB initiatieven om niet-actieven of anders-actieven te proberen aan te sporen om bijvoorbeeld deeltijds aan de slag te gaan als huishoudhulp? Alle beetjes kunnen helpen om het tekort op te lossen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik heb een vraag in dezelfde lijn. Ik geef nog even de cijfers. VDAB ontving de eerste vier maanden van dit jaar 7795 vacatures voor huishoudhulpen. Daarnaast waren eind april 4730 vacatures voor huishoudhulpen nog niet ingevuld. Beide cijfers gaan de afgelopen jaren in stijgende lijn. Er is dus een groot tekort aan huishoudhulpen. Je zou kunnen zeggen dat dat een goede zaak is omdat het de populariteit van het systeem illustreert en hoe onmisbaar huishoudmedewerkers zijn geworden in het leven van velen in Vlaanderen, niet in het minst om de combinatie arbeid en gezin aantrekkelijker te maken. Vooral in landelijke gemeenten is het tekort het grootst.

Er kunnen een aantal oorzaken aangedragen worden voor het tekort. Volgens VDAB is het een knelpuntberoep wegens kwalitatieve redenen en de specifieke arbeidsomstandigheden. Zoals we al vaak in de commissie hebben besproken, is het een fysiek en mentaal zwaar beroep. Fysiek staat buiten kijf voor wie af en toe zelf nog eens kuist. Mentaal omdat het vaak een eenzaam beroep is. Je werkt bij mensen thuis en als het om tweeverdieners gaat, zijn ze vaak niet thuis, althans pre-corona, en ben je de hele dag op je eentje aangewezen. In die zin is het niet het gemakkelijkste beroep.

Daarnaast is het een beroep met een laag loon en stromen er veel mensen halftijds in. Dan krijg je al snel te maken met een werkloosheidsval. Dat is ook gebleken uit de studie die onder andere professor Ive Marx onlangs presenteerde en die samenvalt met de communicatie van VDAB over het tekort aan huishoudhulpen.

We hebben vorig jaar met zijn allen een resolutie goedgekeurd met aanbevelingen om de attractiviteit van de sector van de huishoudhulpen en de dienstenchequebedrijven te versterken. We hebben gisteren in de plenaire een decreet goedgekeurd over het uitsluiten van klanten als ze de veiligheidsvoorwaarden voor de medewerkers niet respecteren, maar natuurlijk is het vooral belangrijk dat de rentabiliteit en de werkbaarheid in de sector versterkt wordt om meer huishoudhulpen aan de slag te kunnen houden.

Hoe zult u meer werkzoekenden toeleiden naar de dienstenchequesector? Wat gaat u doen om de loon- en arbeidsvoorwaarden van dienstenchequemedewerkers te verbeteren? We hebben dat met zijn allen vorige zomer ook aan u gevraagd.

U hebt ook ondertussen de inruilwaarde van de dienstencheques eenmalig volledig geïndexeerd. U liet eerder weten dat u de volledige indexering van de inruilwaarde wou koppelen aan voorwaarden voor de dienstenchequebedrijven. Vooruit pleit daar al langer voor. We zullen vooral moeten inzetten op die lage lonen in minder kwalitatieve arbeidsomstandigheden.

Plant u voor volgend jaar een voorwaardelijke volledige indexering van de inruilwaarde van de dienstencheques? Zo ja, wat zijn de voorwaarden?

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik sluit heel graag aan. De collega's hebben de omstandigheden voor de sector al duidelijk geschetst. Er zijn heel veel vacatures en er blijven er veel open staan, maar anderzijds gaat er een heel groot budget naar die sector. Dat leidt tot de belangstelling van onderzoekers. Vorige week hebben Ive Marx en anderen een studie gepubliceerd "Can we steer clear of precariousness in

domestic service work? Exploring labour market pathways of Belgian Service Voucher workers". Een van de conclusies van de studie was dat bijna één op drie poets-hulpen een niet-gesubsidieerde job inruilde voor werk bij een dienstenchequebedrijf. Volgens de onderzoekers is het systeem daarvoor niet in het leven geroepen. Dienstenchequebedrijven zijn er volgens hen voornamelijk om mensen die ver van de arbeidsmarkt staan een kans te geven.

Dat systeem van huishoudelijke hulp slaat aan bij de Belgen. De collega's hadden het er al over. Bijna een op de vier gezinnen heeft een huishoudhulp om werk en privéleven in balans te houden. Het systeem heeft ervoor gezorgd dat de poets-hulp uit het zwarte circuit werd gehaald. Het systeem heeft heel wat positieve elementen met zich meegebracht. Maar er zijn een aantal manco's die de onderzoekers proberen bloot te leggen. Volgens hen lukt het activeren van kwetsbaren blijkbaar onvoldoende. Dertig procent van de huishoudhulpen stroomt in vanuit een andere reguliere job, die vaak niet gesubsidieerd is en waarvoor er sociale zekerheidsbijdragen en belastingen betaald worden. Tien procent van de nieuwkomers in België heeft een job via een dienstenchequebedrijf. Daar werkt de dienstenchequesector wel als een katalysator om nieuwkomers richting de arbeidsmarkt te krijgen. Een ander kenmerk is niet verrassend, namelijk dat het merendeel dames zijn die deze job voor lange tijd uitoefenen.

Positief is dat 44 procent van de huishoudelijke hulpen bij een dienstenchequebedrijf starten na een lange afwezigheid van de arbeidsmarkt, maar volgens deze studie zou één op drie die job na een korte termijn verliezen. Er is een aanzienlijke uitval in die sector en die zouden we moeten kunnen bestrijden om de vacatures in de sector te helpen invullen.

Er blijkt ook grote concurrentie tussen de dienstenchequebedrijven om de meest productieve krachten binnen te halen. De lat ligt hoog en dat maakt het minder evident om meer kwetsbare mensen uit de arbeidsmarkt te betrekken in het systeem van huishoudhulp.

De onderzoekers bevelen aan om de toegang tot het systeem te beperken tot mensen die uit de werkloosheid of inactiviteit komen of tot kortgeschoolden en om eventueel de subsidiëring te verlagen.

Tot slot raden de onderzoekers ook aan dat de kortgeschoolde werknemers in het dienstenchequesysteem toegang krijgen tot opleiding en vorming om hun kans op een opwaartse jobmobiliteit te verhogen.

Ik heb daarom een aantal vragen, minister. Wat is uw reactie op de studie van Ive Marx?

De onderzoekers pleiten voor een beperkte toegang tot het dienstenchequesysteem of een verlaging van de subsidiëring. Hoe staat u daar tegenover?

Uit de studie blijkt dat één op drie werknemers hun job na korte tijd alweer verliest. Wat zijn de oorzaken van die uitval? Op welke manier kunnen we dat proberen te vermijden? Hoe kunnen we de retentie verhogen?

Op welke manier kan en zal men de instroom van kortgeschoolden en vooral ook van mensen die werkloos of inactief zijn, proberen te verhogen? VDAB heeft daar in het verleden al inspanningen voor geleverd. Er werden toen zelfs quota afgesproken. Wat kan er geleerd worden uit die inspanningen en waarin wordt er voor de toekomst voorzien?

Ook de doorstroom van dienstenchequearbeid naar andere reguliere jobs is niet onbelangrijk. Wil u die doorstroom stimuleren? Hoe staat u tegenover de oproep voor permanente opleidingen voor kortgeschoolde werknemers van dienstenchequebedrijven?

1 op 3 huishoudhulpen heeft de job in het reguliere circuit ingeruild voor een job bij een dienstenchequebedrijf. Dit kan niet de bedoeling zijn. De focus lag altijd op het activeren van mensen die nog geen job hadden. Wij stellen ook vast dat er redelijk wat hoger geschoolden in de dienstenchequesector aan de slag zijn. Hoe kijkt u hier tegen aan? Hoe kan daar de doorstroom nog verbeterd worden?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Vooreerst: de meerwaarde van de dienstenchequebedrijven en de poetshulpen is van groot belang voor onze Vlaamse samenleving. Voorts heb ik met veel aandacht de studie van professor Marx gelezen. Daarin vallen mij een aantal zaken op. 44 procent van de mensen start in een dienstenchequebedrijf na een periode van langdurige werkloosheid en inactiviteit. Bekeken vanuit de arbeidsmarkt is dat positief. Maar een op drie huishoudhulpen zou toch van een niet-gesubsidieerde job overstappen naar een dienstenchequebedrijf. Dat kan niet de bedoeling zijn. Ook heeft een op tien een diploma hoger onderwijs en blijft desondanks lang in het systeem. 10 procent van de nieuwkomers zou in een dienstenchequebedrijf aan de slag gaan hoewel zij in aanmerking zouden komen voor een niet-gesubsidieerde baan. Het profiel van een dergelijke medewerker is vaak jong, laaggeschoold, alleenstaand. Dat zijn een aantal zaken waar wij vragen over kunnen hebben. Ik heb ook al gereageerd op wat professor Marx schrijft. Hij bekijkt het hele systeem van dienstencheques uitsluitend op het niveau van de arbeidsmarkt. Dan kom je inderdaad tot zijn conclusies. Maar ik interpreteer het ruimer. Ik zie het ook als een maatregel om werk en gezin beter te laten combineren door de Vlaming. Het kan ook een milderende maatregel zijn op de hoge fiscaliteit op arbeid in ons land.

Ik heb daarom twee vragen, minister. Wat is uw standpunt ten opzichte van het voorstel om de toegang te beperken tot mensen die uit een situatie van langdurige inactiviteit komen? Hoe kunnen wij het verdringingseffect vermijden? Hoe gaat u de krptes in de vacatures aanpakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijn antwoorden zullen iets korter zijn dan alle vragen die hier gesteld zijn. Er zijn ook heel wat overlappende vragen. De recente studie van professor Ive Marx van de universiteit van Antwerpen geeft absoluut aan dat het dienstenchequesysteem een zeer complex systeem is. Er zijn verschillende beleidsdoelstellingen en praktische uitdagingen die elkaar overlappen maar soms ook een beetje tegenwerken. Op sommige vlakken blijft professor Marx kritisch, maar ik wil toch concluderen dat het systeem op verschillende elementen ook zeer goed scoort. Dat is hier weinig bevestigd. Zo is het duidelijk dat het systeem goede sociale bescherming biedt aan de huishoudhulpen. Een aanzienlijke groep mensen wordt succesvol geactiveerd. Inactieven en langdurig werkzoekenden vormen 44 procent van de instroom. Ik vind dat persoonlijk zeer hoog.

Uit een vroegere studie van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) weten we ook dat het gaat om een nettojobcreatie binnen de maatregel van 87 procent, wat uitzonderlijk hoog is. Het gaat dus om bijna 90.000 officiële jobs die anders niet zouden bestaan, en dat bovendien voor grotendeels kort- en middengeschoolden die het moeilijker hebben op de huidige arbeidsmarkt.

Uit andere bevragingen maar ook uit mijn eigen ervaring kan ik stellen dat het systeem absoluut een meerwaarde is om werk en privéleven überhaupt te combineren.

We kunnen er ook niet omheen dat er de laatste jaren ook merkbaar een vierde element is bij gekomen. De dienstencheques ondersteunen namelijk ook veel ouderen om langer thuis te blijven wonen. Ook dit stel ik vast uit persoonlijke ervaring.

Er is ook kritiek maar ik hield er toch aan om de positieve zaken hier ook even te belichten want die zijn tot nu toe veel te weinig aan bod gekomen. Kritiek is er specifiek op wie instroomt in het stelsel van de dienstencheques en op de hoogte van de subsidiëring.

Het vraagstuk rond de subsidiëring moeten we binnen de Vlaamse Regering bekijken. Ik heb dit ook aangegeven naar aanleiding van het advies van de relancecomités. Momenteel vindt een Vlaamse brede heroverweging plaats van het budget voor de dienstencheques. Het antwoord op die vraag zal de volgende maanden moeten worden uitgediscussieerd.

Ik ben niet echt gewonnen voor een beperking van de instroom. Zoals jullie opmerken, is het nu al niet mogelijk om alle vacatures in de dienstenchequesector in te vullen. Er zouden minder jobs worden ingevuld, wat nefast is voor de goede werking van het systeem. Dat was ook de reden om de 60 procentregel in Vlaanderen af te schaffen. Die regel bepaalde dat per kwartaal 60 procent van de nieuwe dienstenchequejobs moest worden ingevuld door uitkeringsgerechtigde volledig werklozen of leefloners. We hebben een aantal jaren geleden net beslist om die regel af te schaffen. We hebben dat niet blind maar bewust gedaan. We kunnen niet een van de doelstellingen prioritair maken en andere doelstellingen wegcijferen en zo het volledige systeem ondermijnen.

De concurrentie tussen ondernemingen voor het aanwerven van huishoudhulpen zou dan nog groter worden, wat de diversiteit van de ondernemingen op de dienstenchequemarkt niet ten goede zou komen. Daarmee wil ik niet zeggen dat het activeren van de groep werklozen en inactieven geen belangrijke doelstelling is, maar de activeringscijfers vind ik niet slecht. We kunnen het dienstenchequesysteem een van de grote succesverhalen noemen in het activeringsbeleid van de afgelopen jaren.

Ik zal mensen in de toekomst niet ontmoedigen om aan de slag te gaan in de sector. De sector biedt wel degelijk jobkansen. Dat geldt ook voor eventuele hogergeschoolden, zeker wanneer hun buitenlands diploma nog niet erkend is en zeker wanneer het over mensen gaat die anders in de inactiviteit of in zwartwerk verzeild dreigen te geraken. Uiteraard wil ik een goede match op de arbeidsmarkt en moeten werkzoekenden jobs uitvoeren die aansluiten bij hun competenties.

Een verdringingseffect zullen we dus niet actief tegengaan door de instroom te beperken. We doen dat wel door voortdurend in te zetten op het toeleiden van inactieven. En daarvoor zijn er heel wat initiatieven, ook bij VDAB, in samenwerking met OCMW's en lokale besturen. Via deze partners kan VDAB potentiële kandidaten bereiken waar zij niet onmiddellijk in contact mee komen. Deze kandidaten krijgen taal- en jobcoachingtrajecten. Ik heb ook budgetten vrijgemaakt, net met het oog op een betere toeleiding naar de sector.

Collega's, het beroep schoonmaker bij mensen thuis heeft een aantal voordelen. Het is flexibel werk, meestal dicht bij huis en met veel autonomie. Toch blijft het een knelpuntberoep als gevolg van kwalitatieve redenen en specifieke arbeidsomstandigheden. Ten eerste moet men zelfstandig kunnen werken, rendement halen en kwalitatief werk leveren. Het is dus niet zomaar een job, men moet daar bepaalde kwaliteiten voor hebben. Ten tweede is schoonmaken bij mensen thuis ook echt fysiek zwaar werk. Men mag dat niet onderschatten. Ten derde vormt in minder stedelijke gebieden de mobiliteit ook een belangrijke uitdaging.

Om deze redenen is deze job voor werkzoekenden minder evident of eerder een tussenoplossing in afwachting van een andere job, dus een doorstroomjob. Dat maakt dat de toeleiding naar de vacatures en naar de schoonmaakopleiding een permanente uitdaging blijft. Bij het afschaffen van de 60 procentregel is er een afsprakenkader opgesteld tussen de overheid en de dienstenchequesector om sterk te blijven inzetten op de instroom van nieuwe werknemers vanuit inactiviteit en werkloosheid.

De dienstencheque-ondernemingen hebben zich toen verbonden om maximaal samen te werken met VDAB en kansen te geven aan sollicitanten. Van de kant van VDAB zou worden ingezet op een actieve bemiddeling. Ik vind dat VDAB dat ook echt doet. Er wordt dezer dagen heel sterk ingezet op opleiding voor dienstenchequetewerkstelling en dat zal ook in de toekomst zeer intens blijven gebeuren. Ik probeer ook om bij opleidingsprojecten de lokale besturen nog meer te betrekken om zo nog breder kandidaten te kunnen toeleiden.

Collega's, we hebben geen duidelijk zicht op de specifieke redenen waarom werknemers na een korte tewerkstelling als huishoudhulp alweer de job verlaten. Zoals aangegeven zijn er alvast de uitdagingen op het vlak van werkbaarheid. Het is een fysiek zware job, met een bescheiden verloning. Die werkbaarheid wordt nu echt benoemd in het sectorconvenant en daar worden ook acties ondernomen. We hebben daar ook specifieke maatregelen voor genomen. Met de toekomstige jobbonus willen we de laagste lonen, waar de dienstenchequesector onder valt, versterken.

We krijgen af en toe signalen uit de sector dat er soms een mismatch is tussen de competenties van de nieuw ingetreden werknemers en de benodigde vaardigheden om als huishoudhulp aan de slag te kunnen gaan. Dit gaat dan niet over de praktische vaardigheden maar eerder over soft skills. Zo moeten huishoudhulpen voldoende zelfstandig kunnen werken, maar ook kunnen communiceren met zowel de werkgever als de gebruiker. Via jobcoaching moeten nog extra vaardigheden worden aangeleerd. Ik heb 2 miljoen euro vrijgemaakt voor job- en taalcoachingprojecten, heel specifiek in de dienstenchequesector.

Een job als huishoudhulp is een volwaardige job. Het klopt echter dat het ook een job is die een springplank kan zijn bijvoorbeeld richting een job als verzorgende. Ondernemingen kunnen ook investeren in de opleiding van hun werknemers en willen dan liever niet dat het personeel zomaar doorstroomt naar een andere job.

Ik vind het echt belangrijk om opleidingen binnen de sector te versterken. We doen dat via het Europees Sociaal Fonds (ESF) waar we in extra opleidingen hebben voorzien. Ik heb ook specifiek in de coronacrisisperiode een extra incentive te geven vanuit het regionaal opleidingsfonds dienstencheques en de opleidingsmogelijkheden daar versterkt.

Het aantal vacatures voor schoonmaker bij mensen thuis is al een tijd hoog en dat zal waarschijnlijk ook zo blijven. Wel is het zo dat vacatures vaak opnieuw worden gepubliceerd om ze voldoende en continu onder de aandacht te houden, waardoor de cijfers met enige voorzichtigheid moeten worden gelezen. VDAB gaat ervan uit dat het aantal ontvangen vacatures daarom heel wat hoger ligt dan de effectieve vraag naar medewerkers. Toch zal het aantal kandidaten beperkt blijven ten opzichte van het aantal vacatures. Het blijft dus een job waar we prioritair op inzetten binnen het afsprakenkader van 60 procent.

Ik zal de cijfers over het vervullingspercentage meegeven als [bijlage](#) bij de vraag.

In de eerste plaats zou ik toch nog eens willen herhalen dat de arbeidsvoorwaarden van de dienstenchequewerknemers federale materie zijn. Tijdens mijn gesprekken met de vakbonden heb ik gehoord dat zij erop staan dat alle arbeidsvoorwaarden in de verschillende paritaire comités worden onderhandeld en vastgelegd. Ik kijk er vanuit Vlaanderen mee op toe dat de voorwaarden worden gerespecteerd maar ik kan zelf geen nieuwe voorwaarden opleggen. Ik zet wel in op initiatieven om werkbaarheid en opleiding in de sector te verhogen.

Op het vlak van mobiliteit bijvoorbeeld onderzoekt VDAB verschillende oplossingen. Het doel is in elk geval om de mobiliteitsmogelijkheden te vergroten van de cursisten die met een opleiding schoonmaak willen starten. Dat zou kunnen gaan om het behalen van een rijbewijs B of het volgen van fietslessen. Dat moet nog

verder worden uitgewerkt. VDAB is in verkenning om de diverse initiatieven die hieromtrent al bestaan vanuit de lokale besturen of vanuit diverse partners en organisaties te benutten.

Kortom, de afspraken rond lonen en arbeidsvoorwaarden worden door de sociale partners op federaal niveau afgesproken. Daarrond voorzien we vanuit Vlaanderen opleidingen en initiatieven inzake werkbaarheid of mobiliteit die de job aantrekkelijker kunnen maken. We hebben op dat vlak al grote inspanningen kunnen leveren, maar ik zal dat ook blijven doen in de toekomst.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw omstandig antwoord. Over het rapport Marx had ik geen eigen vraag ingediend. Maar ik ben het wel eens met u, minister. Gelet op de krapte die we vandaag al kennen, zou het niet verstandig zijn om opnieuw een beperking in de instroom te gaan invoeren. We hebben die 60 procent gekend en dat heeft een nefaste invloed gehad. We hebben die gelukkig afgevoerd. We zullen het niet opnieuw invoeren. Men kijkt iets te weinig naar het werkgelegenheidseffect van het dienstenchequesysteem. Ik heb het dan niet zozeer over de mensen die er werken, maar de mensen die ervoor zorgen dat andere mensen meer kunnen gaan werken. Door het feit dat men een huishoudhulp heeft, kan men weer gaan werken. Waar men vroeger misschien deeltijds werkte, gaat men nu voltijds aan de slag. Ik heb niet het gevoel dat dat volledig in beeld wordt gebracht. De effecten van het dienstenchequesysteem op onze arbeidsmarkt zijn wel wat ruimer dan de vraag wie zelf in dit systeem zit.

Minister, ik wil nog een aantal elementen aanhalen in verband met de aantrekkelijkheid. Het is goed dat men naar dat mobiliteitsaspect kijkt bij de opleiding. Dat is een eerste stap. We moeten er natuurlijk over waken dat dat mobiliteitsaspect dan ook bij de tewerkstelling voldoende wordt verholpen.

Maar wat ook kan helpen – en ik loop wat vooruit op straks – is onze eigen Vlaamse jobbonus. Want dit gaat over mensen die een laag inkomen hebben. Onze jobbonus heeft net de bedoeling om mensen met een laag inkomen – dus ook deze mensen – extra aantrekkelijk te maken en extra loon te geven. Laat dit dan ook een extra aanmoediging zijn om daar nu toch snel werk van te maken.

Ten slotte stellen we vast dat vooral vrouwen in het systeem zitten. Er lijken mij toch nog wat opportuniteiten te zijn om mannen te overtuigen om in dit systeem te stappen. Ik heb zelf ook al een poetsman gehad. Hij deed dat heel goed. Elk cliché daarover mag definitief naar de geschiedenisboeken worden verwezen. Maar ik denk dat er misschien nog wel wat mogelijkheden zijn bij VDAB om meer mannen ervan te overtuigen als huishoudhulp aan de slag te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ja, het is zo: het dienstenchequesysteem is een systeem dat veel geld kost aan de Vlaamse belastingbetaler. Maar het is waarschijnlijk ook het systeem dat voor de meeste netto-jobcreatie zorgt. In tegenstelling tot verschillende doelgroepkortingen en andere, die ook al zijn bijgestuurd, zou ik toch vooral de positieve effecten van het dienstenchequesysteem meer willen belichten, net zoals u hebt gedaan.

Maar het blijft natuurlijk zaak om inderdaad maximaal te activeren, ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, en zo inderdaad in te zetten op opleidingen op maat, rond mobiliteit.

Maar je mag ook niet het aspect van de eenzaamheid van de job onderschatten. Iedereen spreekt uit eigen ervaring. Maar mijn huishoudhulp geeft altijd aan dat

ze het heel erg mist om collega's te hebben. En in onze resolutie van vorig jaar gaven we met z'n allen aan dat we zouden onderzoeken of duobanen mogelijk zijn. Misschien kunnen we daar dan op inzetten?

Het beperken van de instroomvoorwaarden is op zich geen goed systeem, tenzij je de omruilwaarde of de indexering van de omruilwaarde permanent en voorwaardelijk zou maken. Dan zou je kunnen zeggen dat je 100 procent indexering krijgt, op voorwaarde dat je als dienstenchequeonderneming aan een aantal condities voldoet, je maximaal mensen activeert die zonder job zijn, je inderdaad rond vorming en opleiding een aantal inspanningen doet, en je mogelijk ook een aantal inspanningen doet voor de duurzaamheid van de job. Op dat vlak kun je wel instrumenten finetunen om de doelstellingen naar instroom van mensen die vandaag niet aan de slag zijn, maximaal te valoriseren.

We hebben een instrument. Die omruilwaarde is eenmalig geïndexeerd voor 100 procent. Als we dat duurzaam willen maken, waar ik achtersta, om de rentabiliteit in de sector en zo ook de werkbaarheid te verhogen, dan is dat het instrument om tegemoet te komen aan de opmerkingen van de studie van professor Marx.

Tot slot moet het mij wel van het hart dat toch nog altijd bedrijven er de kantjes blijven aflopen. Een aantal weken geleden stelden we hier de vraag naar het vaccinatieverlof dat niet automatisch toegekend werd voor mensen die actief zijn als huishoudhulp. We blijven meldingen krijgen dat een aantal bedrijven zeggen: 'Plan dat maar buiten de uren of je mag een kwartiertje weg om je te laten vaccineren, maar dan moet je terugkomen'. Dat is gewoon niet ernstig. Ook in de sector blijven er toch problemen op het vlak van werkbaarheid, loon- en arbeidsvoorwaarden. Die moeten natuurlijk ook wel verholpen worden en desgevallend gesanctioneerd worden.

Robrecht Bothuynne (CD&V): Minister, ook op mijn beurt wil ik u bedanken voor het uitgebreide antwoord. Ik denk dat er een aantal juiste klemtonen gelegd zijn. Het dienstenchequesysteem is succesvol. Een rem zetten op de instroom is niet aan de orde. Een aantal andere projecten zijn wel zeer zinvol. De jobcoaching en de middelen die de minister ervoor heeft vrijgemaakt zijn belangrijk. De sector wordt ook wel geplaagd door uitval, ziekte en soms langdurige ziekte. Minister, misschien kunnen specifieke complete projecten worden opgezet om dat soort uitval te vermijden. Worden daar initiatieven rond genomen?

Er blijft natuurlijk een ongelooflijke vraag naar de instroom bestaan. Er zijn bijna achtduizend vacatures in die sector. Daar zijn ongetwijfeld nog bijkomende stappen te zetten om mensen bijvoorbeeld uit inactiviteit of uit ziekte te verleiden – om de woorden van collega Ronse te gebruiken – om opnieuw de eerste stappen op de arbeidsmarkt te zetten via het dienstenchequesysteem. Dus daar zijn allicht nog bijkomende stappen te zetten en initiatieven te nemen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Een beetje aansluitend bij collega Bothuynne, wil ik een aantal conclusies trekken. Het is een belangrijke studie. We mogen het belang van die studie en het werk van professor Marx niet onderschatten. We moeten ook erkennen dat puur op het vlak van arbeidsmarktmaatregelen het dienstenchequeverhaal de toets van zeer effectief niet doorstaat, zeker als je ziet dat een derde komt vanuit reguliere jobs naar gesubsidieerde jobs. Dat moeten we gewoon met z'n allen kunnen erkennen. Tegelijk is er ook die andere dimensie, namelijk het feit dat veel mensen, Vlamingen die voltijds werken, daardoor een betere balans tussen werk en gezin hebben en daardoor meer levenskwaliteit hebben. En door de 1,3 miljard euro die Vlaanderen erin steekt, kunnen we dat op een betaalbare manier doen. Dat moet ons eigenlijk tot de conclusie leiden om het systeem nog te

laten bestaan, minstens tot Vlaanderen volledig bevoegd is voor fiscaliteit. Dan denk ik inderdaad dat er mogelijk ook aan andere oplossingen gedacht moet kunnen worden die hetzelfde effect en dezelfde impact hebben, maar de belastingbetaler minder kosten en tegelijk ook moeten zorgen voor een goede combinatie werk en gezin. Zover zijn we helaas nog niet. Al blijft onze fractie de mars richting het confederalisme onverminderd doorwandelen.

De voorzitter: De heer Buysse heeft het woord.

Yves Buysse (Vlaams Belang): Ik dank de collega's die dit thema vandaag op de agenda hebben gezet en ik dank de minister nog meer. Ik ben zeer blij dat ze haar antwoord nog eens begon met de oplijsting van alle goede kanten en alle positieve elementen van ons uniek systeem. Het is inderdaad een systeem dat zeer veel centen kost, maar de directe en de indirecte opbrengsten van heel het systeem, de terugverdieneffecten, de tewerkstelling en zeker zoals gezegd het welzijn van de klanten mogen zeker niet onderschat worden.

Men spreekt dikwijls over de tweeverdieners die daardoor een betere balans kunnen vinden, maar er zijn in mijn kennissenkring ook heel wat oudere alleenstaande mensen die elke week echt uitkijken naar de komst van de poetshulp, vaak meer voor het sociale contact dan voor het eigenlijke werk. Dank om dat nog eens duidelijk te onderlijnen.

Ik ben ook blij dat er niet zal worden ingegaan op de suggestie om het aanbod weer te beperken tot uitkeringsgerechtigde werklozen. Het is al gezegd: het systeem is destijds niet voor niets bijgestuurd. Ik wijs erop dat in bepaalde gebieden er een groot verschil is in het percentage van werkloosheid en dat men daar rekening mee moet houden. Er is een kleine minderheid van mensen die gaan poetsen die niet uitkeringsgerechtigd werkloos zijn maar die het soms doen omwille van hun sociale contacten. Dat mag niet worden onderschat.

Ik kom tot de toeleiding vanuit VDAB. Vorig jaar was er de studiedag van de sector. Toen kwam heel expliciet aan bod dat men een verminderde toeleiding zag vanuit VDAB. Ik heb gehoord welke initiatieven u hebt genomen, minister. Ik hoop dat we binnen afzienbare tijd concrete resultaten op het veld zullen zien.

Heel wat aspecten om de job interessanter te maken, liggen op het federale niveau. Minister, u zegt dat er overleg is met de vakbonden, maar hoe concreet is het overleg met de federale minister, die hier toch een aantal initiatieven zou kunnen nemen? Ik wil nog een aspectje toevoegen dat bijna nog niet aan bod is gekomen. Het was een verzuchting van de vakbondsvertegenwoordigers dat een aantal systemen van tijdskrediet niet kunnen worden toegepast in de sector omdat er heel weinig poetshulpen zijn die echt volledig voltijds kunnen werken omdat de job zo zwaar is. Doordat zij niet voltijds werken, wordt hun in feite het recht ontzegd om een aantal thematische verloven en tijdskredietsystemen op te nemen. Ik weet dat er al initiatieven zijn genomen op het vlak van andere tijdskredietsystemen. Kan ook daar eventueel een initiatief worden genomen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er waren heel wat aanvullende opmerkingen en ook een paar vragen. Collega Ongena, u hebt terecht aangestipt dat gebruikers extra kunnen blijven werken. Dat is niet meegenomen in de studie van professor Marx. Ook niet meegenomen, is dat wanneer mensen instromen in de dienstencheques, hun vorige job dan ook vrijkomt en dat schept dan weer kansen voor andere mensen. Men heeft eigenlijk iets dat zichzelf vervult.

Collega Gennez, de duobaan heb ik laten onderzoeken. Er zijn eigenlijk geen juridische obstakels. Het kan vandaag georganiseerd worden maar er is op het eerste

gezicht niet zoveel enthousiasme op het terrein. Ik ben zeker bereid om dat met de sector te bekijken nu we weten dat er nu fond geen obstakels zijn. Het idee op zich trekt mij wel aan dat men dat met twee kan doen omdat men dan contact heeft met elkaar. U hebt het uitgelegd. Ik ga met de sector bekijken wat precies tegenhoudt om het wat meer te doen.

Voor de instroom hebben we een afsprakenkader, namelijk de 60 procentregel. Ik wil hier echt op blijven inzetten. De versterking van de rendabiliteit is voor mij belangrijk in het kader van de arbeidsvoorwaarden, zoals de opleiding of omkadering. Dat moeten we niet met de sector gaan bespreken.

Over het vaccinatieverlof heb ik heel duidelijk gecommuniceerd naar de bedrijven, vanuit de overheid en vanuit de sector. De Vlaamse en federale inspectie hebben ook de opdracht om daar nauwgezet op te controleren. Ik heb mij daar een beetje over opgewonden, zoals u wellicht hebt vernomen.

Collega Bothuyne, de ziekte nemen we op in het kader van de werkbaarheid. De job als huishoudhulp is zwaar en het is belangrijk om die op een ergonomische manier te kunnen uitvoeren. Het is ook van belang voor mensen om assertief te zijn en bijvoorbeeld uitval door stress te vermijden. Wij hebben een oproep gelanceerd om opleidingen op dat vlak te ondersteunen.

We zetten dus absoluut in op die instroom binnen het afsprakenkader van 60 procent. Ik heb bij VDAB in bijkomende middelen voorzien om taal- en jobcoaching te kunnen aanbieden voor jobs in de sector. Via samenwerking met bijvoorbeeld de OCMW's kunnen we breed zoeken naar potentiële kandidaten om naar de sector door te stromen.

Mijnheer Buysse, wat de toeleiding betreft, was instroom voor mij een van de drie prioriteiten naast werkbaarheid en rentabiliteit. Ik heb hier ook op ingezet. Zoals aangegeven, blijven we daar prioritair aandacht voor hebben.

Dan kom ik tot de loon- en arbeidsvoorwaarden. Volgens mij zijn dienstencheque-werknemers niet specifiek uitgesloten uit verlofstelsels. Ik heb op dat vlak ook nog geen vragen ontvangen. Wat de loononderhandelingen betreft, gaf ik al aan dat de sociale partners die zelf in handen willen houden. Op dat punt heb ik geen overleg met de federale minister. De jobbonus bijvoorbeeld is iets dat we zelf kunnen organiseren.

Mijnheer Ronse, u hebt de opmerking gemaakt over de mogelijkheden die er misschien in de toekomst zullen zijn als het land nog eens wordt hervormd. Ik denk dat we alle opportuniteiten moeten aangrijpen om wat we al kunnen doen, nu ook te doen. Ik ben het met u eens dat de studie van professor Marx superinteressant is. Ik vind wel dat het cijfer omtrent de instroom niet zo slecht is. Stel dat het stelsel nog niet zou bestaan, hoeveel mensen zouden er dan wel niet in een niet-officieel circuit tewerkgesteld zijn of gewoon niet werken? Je kunt de dingen dus langs twee kanten bekijken. De ambitie is natuurlijk om beter te worden, maar ik vind niet dat we ons mogen laten ontmoedigen of het systeem exorbitant in vraag moeten stellen als gevolg van dat cijfer. Integendeel, de meerwaarde ligt ook op andere vlakken. Het cijfer is voor mij niet onverdeeld negatief.

Gisteren is unaniem goedgekeurd dat als de regels niet gerespecteerd worden huishoudhulpen ook actie kunnen ondernemen. Daar zal ook nog een vervolg op komen. Dit moeten we naar de sector uitdragen. Het kan mensen al weerbaarder maken als ze weten dat er een decretale bescherming voor hen voorzien is. Het is voor mij een heel belangrijk werkpunt om de 'soft skills' te verbeteren. Als je weet dat er in het parlement voor jou bescherming wordt gemaakt, dan weet je ook dat als het moeilijk is, je het recht aan je kant hebt. Dat is voor de psychologie ook heel belangrijk.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Het stijgend tekort aan huishoudhulpen moet ons echt wel wat zorgen baren. Als we geen huishoudhulpen meer vinden, zullen mensen het misschien opnieuw in het zwarte circuit gaan zoeken – wat niemand wil – of zullen mensen misschien opnieuw deeltijds of niet meer werken. Dan komt natuurlijk onze ambitie om naar 80 procent werkzaamheidsgraad te gaan ook weer in het gedrang.

Ik kan alleen maar oproepen dat alle betrokkenen dit als een serieuze waarschuwing zien en al het nodige doen op alle mogelijke terreinen om ervoor te zorgen dat we weer meer mensen kunnen aantrekken in dat systeem. Alvast dank voor de inspanning van iedereen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Dienstencheques zijn een goed systeem. De financiering moet 'steady' zijn. Ik denk ook dat de rentabiliteit een issue is, maar dat werkbaarheid en stevige loon- en arbeidsvoorwaarden voor huishoudhulpen de attractiviteit van het beroep maximaal kunnen versterken. De vraag is groot. Laat ons dus mensen die de capaciteit, de skills en de goesting hebben om huishoudhulp te worden, maximaal opsporen, screenen, vormen en toeleiden naar iets dat een zeer waardevolle en mooie job kan zijn.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik kan mij daar alleen maar bij aansluiten. Het is een bijzonder waardevol systeem dat zijn merites al ruimschoots heeft bewezen, zowel voor het ondersteunen van de combinatie werk en privé voor heel wat gezinnen als voor de instroom van kwetsbare profielen op de arbeidsmarkt. We moeten gewoon verdergaan op die weg. Ik denk dat u de juiste initiatieven neemt, zowel op het vlak van waardering van dienstenchequewerknemers, als op het vlak van rentabiliteit, instroom en retentie van werknemers in het systeem. Hopelijk werpt dit de nodige vruchten af.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Alles is al gezegd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact van het sociaal akkoord van de Groep van Tien op de ambities van het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid
– 3818 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het recent bereikte federale loonakkoord
– 3827 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de loononderhandelingen door de Groep van Tien
– 3828 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Collega's, vorige week werden we wakker met een akkoord van de Groep van Tien, een sociaal akkoord dat op federaal niveau werd gesloten na lang onderhandelen. We kennen de geschiedenis. Enkele elementen in het akkoord zijn bekend, bijvoorbeeld de verhoging van de minimumlonen. Volgend jaar in april komt er maximaal 75 euro bruto per maand bij. In 2024 en 2026 komt er nog telkens een verhoging. De Federale Regering zou dat mee moeten ondersteunen met extra fiscale maatregelen voor de werkgevers. In 2028 zou er een nieuwe verhoging kunnen komen, als het effect van de vorige verhogingen gunstig geëvalueerd wordt.

Daartegenover staan ook afspraken over soepelere overuren. De regering had overuren tijdens de coronacrisis makkelijker en goedkoper gemaakt in essentiële sectoren, zoals voeding en transport. Die regeling wordt verlengd tot eind volgend jaar en uitgebreid naar alle sectoren.

Een ander punt dat op tafel lag en waarover we al een debatje in de plenaire vergadering hebben gehad, was de vraag van sommige vakbonden om de leeftijd van het stelsel van werkloosheid met bedrijfstoeslag (SWT) te verlagen. In de volksmond is dat nog altijd beter bekend als het brugpensioen, ook al is het niet helemaal hetzelfde. Dat is gelukkig niet gebeurd. Dat zou een heel slechte keuze zijn geweest, maar men heeft natuurlijk wel in wat mogelijkheden voorzien om oudere werknemers langer aan het werk te houden via de landingsbanen.

Het is een federaal werkgelegenheidsakkoord, maar de linken tussen het federale en het Vlaamse beleid zijn vrij strikt. De vraag is natuurlijk in welke mate dit akkoord invloed kan hebben op het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid en of u van plan bent om extra impulsen te geven.

Ik heb concreet de volgende vragen, minister. Wat is de verwachte impact van het akkoord in de Groep van Tien op de Vlaamse werkgelegenheidsambities en op de uitrol van het Vlaams werkgelegenheidsbeleid?

In welke mate heeft het akkoord over de verhoging van de minimumlonen gevolgen voor de aangekondigde jobbonus? Wat is de stand van zaken daarvan en tegen wanneer hoopt u samen met de andere collega's in de regering een akkoord te hebben over de invoering, de omvang en de uitrol ervan?

Op welke manier zal Vlaanderen de eindeloopbaanperspectieven voor oudere werknemers versterken via Werkbaar Werk? Er is een akkoord waarin de landingsbanen extra zullen worden aangemoedigd. In welke kan Vlaanderen daarop inspelen?

Zal er vanuit Vlaanderen ook sterker worden ingezet op het resultaatgericht en tijds- en plaatsonafhankelijk werken om op die manier de arbeidsflexibiliteit te versterken? Dat kan belangrijk zijn om meer mensen langer aan het werk te houden.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega Ongena heeft het heel juist geschetst. We hebben sinds vorige week een nieuw akkoord op federaal niveau met een aantal gevolgen voor het verhogen van de minimumlonen. Collega Ongena heeft dat uitstekend uitgelegd. Er zijn een aantal zaken over de overuren en de flexibilisering op de arbeidsmarkt, wat tegemoetkomt aan heel wat vragen uit veel sectoren. Dat is dus positief.

Ook positief is dat er niet wordt geraakt aan de verdere afbouw van het SWT-schema. Er is in de vorige legislatuur al heel wat gebeurd. Er zijn heel wat stappen gezet om mensen langer op de arbeidsmarkt te houden en ook nu wordt er niet geraakt aan de verstrengde voorwaarden die vanaf 1 juli ingaan.

Dan zijn er de landingsbanen die wat uitgebreid zouden kunnen worden. De modaliteiten daarvan moeten nog worden vastgelegd. Ik ben daar zelf kritisch over. We moeten er vooral voor zorgen dat mensen in staat worden gesteld om op een goede werkbare manier langer te werken en niet per se door hen weg te duwen van de arbeidsvloer.

Verder is er nog een passage over het aanvullend pensioen met een iets latere invoering van de gelijkstelling tussen arbeiders en bedienden.

Dat kan allemaal gevolgen hebben voor het Vlaamse werkgelegenheidsbeleid, onder andere voor de jobbonus waar collega Ongena naar verwees. Daarom heb ik de volgende vragen, minister.

Vandaar mijn vragen, minister. Hoe kijkt u naar de beslissingen die genomen zijn in dit ontwerpakkoord? Welke impact ziet u hiervan voor Vlaanderen? Heeft dit akkoord een impact op de werkgelegenheidsconferentie met uw federale collega en de collega's van de andere deelstaten? Wat zijn uw prioriteiten om het loopbaanbeleid te versterken en langere loopbanen mogelijk en werkbaar te maken?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Laat mij beginnen met te zeggen dat ik onvoorstelbaar teleurgesteld ben. Ik ben ook enorm geschrokken. Niet alleen van het loonakkoord, maar ook van het gemak waarmee de regering De Croo dit loonakkoord volledig heeft overgenomen. Nochtans had men beloofd geen asymmetrisch beleid te voeren en had men de ambitie vooropgesteld van een werkzaamheidsgraad van 80 procent. In dit akkoord staan een aantal zaken die mij de wenkbrauwen doen fronsen.

Ik denk dat iedereen het erover eens is dat wie werkt beloond moet worden. Maar van het optrekken van de minimumlonen met een bruto verhoging van 76 euro per maand, waarbij in 2024 en 2026 nog bruto 35 euro bij komen, zal vooral de overheid profiteren. Maar noch de werknemers, noch de werkgevers in kwestie zullen daarvan profiteren. Ik vrees integendeel dat de werknemers gewoonweg de markt uitgeprijsd zullen worden. Dat is in tegenstelling tot wat we net zouden moeten doen, namelijk de nettolonen optrekken.

Mijn tweede opmerking betreft het SWT. Mijn twee collega's wijzen erop dat de uitstap op 58 jaar is kunnen blijven behouden. Maar laat ons even in de tijd terugkeren. De afspraak in de Zweedse coalitie was dat de sociale partners ervoor gingen zorgen dat in 2018 de uitstap op 60 jaar zou worden gebracht. Bij de onderhandelingen voor het regeerakkoord bleek toen een sterke consensus te bestaan om het systeem uit te deoven in deze legislatuur. Nu kloppen wij ons op de borst voor iets wat in de vorige legislatuur al op 60 jaar moest worden gebracht. Bovendien bestoken wij u elke week met vragen, minister, over hoe wij de krapte op de arbeidsmarkt kunnen aanpakken. Tegelijk wordt dan zoiets overgenomen zonder enige kritische bedenking.

Ik denk, collega's, dat hier een zware, historische blunder van formaat wordt gemaakt, met gevolgen die we nu nog onvoldoende kunnen inschatten maar die zich vooral op het sociale terrein gaan laten gevoelen. De sociale zekerheid zal niet meer betaalbaar zijn, hopelijk wel nog voor deze generatie maar niet meer voor de volgende generaties. Dan heb ik nog niet gesproken over de landingsbanen met tijdscrediet vanaf 55 jaar. Dit is echt niet the way to go.

Daarover heb ik volgende vragen. Hoe reageert u op dit akkoord? Wat is de impact van het akkoord voor Vlaanderen? Ik vind het een regelrechte aanslag op ons Vlaams regeerakkoord. Ik ben erg teleurgesteld dat onze twee Vlaamse regerings-

partners hierin zijn meegegaan, hoewel in ons Vlaams regeerakkoord een duidelijke ambitie is opgenomen voor federale flankerende maatregelen. Op welke manier zal dit akkoord de ambities van de Vlaamse Regering beïnvloeden en eventueel vertragen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal proberen naar godsvrucht en vermogen de vele, soms tegengestelde vragen te beantwoorden. Het is een hele reeks vragen over de impact van het loonakkoord voor Vlaanderen en op het Vlaams werkgelegenheidsbeleid.

Ik wil eerst een belangrijke nuance maken. Het is een akkoord dat nog onder voorbehoud is, en dat nog moet worden goedgekeurd door de achterban van de sociale partners. De Federale Regering heeft ook het engagement al genomen om het akkoord uit te voeren. Dat heb ik ook gehoord, maar het is dus nog niet definitief.

Wat staat er in dat nieuwe sociale akkoord dat gesloten is binnen de Groep van Tien? U weet dat de Groep van Tien werkgevers en vakbonden zijn.

Ten eerste: een stijging van de minimumlonen, dus van het gewaarborgd gemiddeld maandinkomen naar 1702 euro vanaf 1 april 2022.

Ten tweede: de leeftijd voor SWT wordt niet verlaagd en blijft op zestig jaar.

Ten derde: naast de 1/5de-landingsbanen, worden ook halftijdse landingsbanen mogelijk vanaf 55 jaar.

Ten vierde: men zal, fiscaal vriendelijk, tot 120 bijkomende overuren vrijwillig kunnen presteren.

Ten vijfde: de harmonisering van de tweede pensioenpijler tussen arbeiders en bedienden wordt met vijf jaar uitgesteld.

Dat zijn de grote lijnen van het akkoord tussen de sociale partners. Een aantal elementen moeten technisch nog worden uitgeklaard. Wat is nu de impact voor Vlaanderen? Eerst en vooral zal er evident een impact zijn op de jobbonus, op de doelgroepverminderingen en op de maatregelen verbonden aan het gewaarborgd gemiddeld minimum maandinkomen (GGMMI) – door die verhoging van de minimumlonen. Ik kan moeilijk zeggen dat er geen impact zal zijn. In eerste instantie is er dus een impact op de jobbonus. Het idee achter beide maatregelen, collega's, is werken lonender maken. Dus de maatregelen haken op elkaar in en overlappen mogelijk ook wat. Maar toch zijn er al een aantal vaststellingen.

Ten eerste: door de verhoging van de minimumlonen tot 1702 euro, blijven er geen werknemers over met een loon dat lager is dan de loongrens voor het verkrijgen van een volledige jobbonus. Dat is die 1700 euro. Er zouden dus geen Vlamingen meer zijn die het volledige bedrag van de jobbonus van 600 euro zouden ontvangen. Daar staat tegenover dat al die mensen hun loon zien toenemen, natuurlijk. Dat is het eerste.

Ten tweede: er waren sowieso maar heel weinig mensen die onder die grens van 1700 euro vielen. Dat gaat om slechts 2,5 procent van de loontrekkenden. En bij de 1702 euro ontvangt men door de graduele uitdoving van het jobbonusbedrag nog altijd bijna het volledige bedrag. De positieve budgettaire impact op de jobbonus is dus toch wel wat beperkt.

Een derde vaststelling is dat het sociaal akkoord tegen 2026 wel een netto loonwinst oplevert van 109 tot 138 euro per maand – ruim het dubbele van wat de Vlaamse loonbonus maandelijks kan opleveren. Dat was 50 euro maximum. Het

gros van die nettowinst gebeurt wel pas in 2024, na de opeenvolgende verhogingen.

Een vierde vaststelling is dat de automatische aanpassing van de federale werkbonussen aan het GGMMI ervoor zorgt dat de promotieval, die we zo beperkt mogelijk willen houden, niet wordt versterkt door deze ingreep.

Een vijfde vaststelling is dat het akkoord ook operationeel geen obstakels opwerpt om de jobbonus in principe verder uit te voeren.

Ik heb u een aantal vaststellingen geschetst, waarmee we rekening houden, maar, collega's, het is voor ons als regering toch ook belangrijk om dit grondig door te spreken met de federale premier. En daar zal ook een initiatief voor genomen worden. Ik ga ook nog geen al te grote politieke uitspraken doen. Ik heb geprobeerd om de elementen waarover ik vandaag beschik met u te delen.

Wij hopen, collega's, om zo snel mogelijk een akkoord over de jobbonus te bereiken. Maar anderzijds zult u begrijpen dat ik hier een aantal eerste inschattingen heb gedaan. U moet wel begrijpen dat ik die weldoordacht, goed onderbouwd wil doorvoeren. Beter zo, beter een 'goede trage' dan een 'slechte rappe'. We moeten echt die impact zeer grondig bekijken en we werken zo snel als mogelijk.

Een tweede punt waarop de minimumlonen een impact kunnen hebben, zijn de doelgroepverminderingen. Ik ga ervan uit dat, als de minimumlonen worden verhoogd, er ook impact is op de loonkosten van laaggeschoolde jongeren. Kortgeschoolde jongeren, dus. U weet dat we vandaag een doelgroepkorting hebben die neerkomt op een volledige vrijstelling van de RSZ-bijdrage (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) voor deze groep. Dat kan dus ook effect hebben op de uitgaven. Welke die impact zal zijn hangt af van de manier waarop de verhoging van de minimumlonen vorm zal krijgen. Dat is nog niet bepaald, dus ik kan daar nog geen antwoord op geven.

Het derde element waar de verhoogde minimumlonen impact zouden kunnen op hebben is de plafonnering via het GGMMI.

De berekening van de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) gebeurt via aftopping bij voltijdse personen en werknemers op twee keer het GGMMI, de maximumgrens. Voor zelfstandigen is het VOP-bedrag dat wordt uitbetaald ook gebaseerd op dat GGMMI, dat referteloon. Ook voor collectief maatwerk, bij de tewerkstelling van doelgroepwerknemers, wordt de loonpremie geplafonneerd met het GGMMI. Op dat vlak zouden we in de toekomst dus ook een zekere budgettaire impact kunnen verwachten, al ga ik ervan uit dat die eerder beperkt zal zijn.

Ik verwacht geen grote impact op de lonen in de dienstenchequesector, maar we moeten dat nog uitzoeken. Een klein aantal dienstenchequebedrijven die een sui-generisafdeling hebben, vallen onder een ander paritair comité. Het is mogelijk dat daar wel impact op is. Maar de meeste lonen in de sector zitten al iets boven het minimumloon.

Een tweede element dat impact zal hebben op het Vlaamse beleid zijn alle afspraken rond de landingsbanen en het SWT. Het akkoord wil op dat vlak landingsbanen voorzien die het mogelijk maken om op een meer haalbare manier langer te blijven doorwerken.

Het SWT wordt niet versoepeld. VDAB merkt vandaag dat werkzoekenden met het SWT-statuuat effectief veel moeilijker te activeren zijn. Het is dus positief dat deze groep niet opnieuw vergroot zodat we kunnen blijven inzetten op een activerend beleid, ook voor 55-plussers.

Ik geef een globale inschatting, zonder grote politieke uitspraken te doen, want ik moet de impact zwart op wit kunnen zien.

Ten eerste, de inspanningen rond het minimumloon sluiten wat mij betreft aan bij de jobbonus.

Ten tweede, de leeftijd voor het SWT wordt niet verlaagd. Met de landingsbanen wil men mensen langer werkbaar aan het werk houden. Op zich is dat positief. Maar ik wil er wel de nuance bij maken dat werkbaar werk niet alleen een landingsbaan is. Het is gewoon een extra mogelijkheid. Maar we moeten ook nadenken over wendbare loopbanen. We moeten nog fors inzetten op het loopbaandenken. Dat behoort ook tot onze bevoegdheid.

Ten derde, het zal makkelijker zijn om extra overuren te presteren. Dat kan helpen om pieken in het werk op te vangen.

Het uitstel van de gelijkschakeling van de tweede pensioenpijler geeft aan de bedrijven wat financiële ruimte om zich te activeren in de relance.

Dit is mijn analyse op het eerste gezicht. Er moeten nog details komen. Dat brengt mij tot de vragen over de eindloopbaan. Jullie weten dat ik daar een klavertje vier heb. Ten eerste wil ik inzetten op actieve loopbanen met opleiding en competentieversterking. Ten tweede wil ik inzetten op werkbaarheid van de jobs. Ten derde wil ik activeren op maat. We mogen mensen niet opgeven noch opzijschuiven vanwege van hun leeftijd. Het is gemakkelijk om grote uitspraken te doen over het SWT. Maar weet dat de leeftijdsdiscriminatie groter is dan de discriminatie op het vlak van afkomst. Daar mogen we niet ongevoelig voor zijn. Ten vierde wil ik inzetten op jobmobiliteit en op 'werk naar werk'-transities.

Collega's, ik heb vorige week uitgebreid toelichting gegeven over ons Vlaams plan, ook naar aanleiding van actuele vragen.

Er wordt gedebatteerd over de verdere Vlaamse agenda. Ik zal daar dus nog niet op vooruitlopen, noch op datgene dat we zullen voorleggen aan de federale werkgelegenheidsconferentie. Wat mij betreft – ik heb daartoe de hand uitgestoken – zou het ook wel interessant zijn mochten we in dit parlement tot een resolutie kunnen komen, bijvoorbeeld van de commissie, die misschien zelfs over de oevers gaat van meerderheid en oppositie. Ik heb geen glazen bol. We moeten vanuit Vlaanderen zo collectief mogelijk een signaal geven dat inspeelt op de noden op onze arbeidsmarkt. Naast de eigen instrumenten waarover we al beschikken, hebben we ook een aantal federale bijsturingen of extra instrumenten nodig. Het is absoluut mijn ambitie om daarover desgevallend een asymmetrisch samenwerkingsakkoord te sluiten.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Collega Ronse, het is blijkbaar moeilijk om de olifant in de kamer te houden, om uw fractieleider te citeren. Af en toe steekt die precies toch nog eens de straat over om hier dan federale oppositie te voeren. Ik zal mij beperken tot wat we in Vlaanderen kunnen doen. We kunnen al heel veel doen. We zitten hier in het Vlaams Parlement.

Minister, u zegt het: het sociaal akkoord bevat ook goede elementen. In het sociaal akkoord zit eten en drinken voor iedereen. U hebt er terecht op gewezen dat de verhoging van de minimumlonen effectief gaat leiden tot hogere nettolonen voor mensen die vandaag al weinig verdienen. Dat kunnen we alleen maar toejuichen. Dat zijn de mensen die de moeite doen om elke ochtend op tijd op te staan om te gaan werken – dat kunnen we alleen maar aanmoedigen – voor een vrij laag loon. Dat is nog altijd beter dan dat die mensen niet aan de slag zouden gaan. Dat is

een heel goede zaak is en het is ook goed dat onze jobbonus daar volop op inspeelt. Ik begrijp dat er inderdaad een invloed is, dat die grens van 1700 euro niet meer echt van tel zal zijn, dat er niemand meer dat volledige bedrag gaat krijgen. Kunt u toch eens nagaan of we die grens dan ook niet moeten optrekken nu we weten dat de minimumlonen omhooggaan, dat we de jobbonus aanpassen aan de nieuwe grenzen die er zijn? Het is toch belangrijk dat we ook vanuit Vlaanderen een extra nettoloon kunnen geven aan mensen die de moeite doen om aan de slag te gaan.

Wat de landingsbanen betreft: ook dat is natuurlijk een gemengd verhaal. Daar puur negatief over doen is mij ook iets te simpel. Ik heb liever dat iemand die ouder is dan 55 toch nog halftijds aan de slag is, dan dat die persoon helemaal in een SWT of een niet actief systeem stapt. Ik geloof wel in opportuniteiten daarin, natuurlijk niet met de bedoeling om elke 55-plusser in een landingsbaan te laten belanden, maar het kan ook wel helpen in een globalere aanpak om meer oudere mensen langer aan de slag te houden. Dat is niet om die mensen te jennen, maar dat is natuurlijk cruciaal om heel ons sociaal welvaartsmodel betaalbaar te houden. De werkgelegenheidsconferentie komt eraan. Daarom wil ik u vragen om ook na te gaan hoe we dat nieuwe systeem van landingsbanen, dat uitgebreide systeem, ook maximaal kunnen inpassen in ons Vlaams beleid, in het klavertjeverier zoals u het geschetst hebt.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, ik denk dat er inderdaad een aantal positieve elementen zitten in dat federale akkoord en dat we vooral moeten bouwen aan ons eigen Vlaamse arbeidsmarktbeleid. Wat de jobbonusaanpassing betreft, is het in vergelijking met de plannen die initieel werden gemaakt eigenlijk geen slechte zaak dat mensen die nu aan de onderkant van de lonen zitten op onze arbeidsmarkt, meer gaan verdienen. Dat is eigenlijk ook onze bedoeling geweest van de jobbonus. Als dat nu op een andere manier mee in de hand gewerkt kan worden, is dat op zich niet verkeerd. Dat neemt niet weg dat we wel een aantal zaken moeten meenemen wat betreft de kritiek op het loonakkoord en de drempels naar de arbeidsmarkt die verhoogd zouden worden. Misschien kunnen we daar vanuit Vlaanderen een antwoord op geven.

Wat betreft het eindeloopbaanverhaal, daar moeten we inderdaad ook tot een asymmetrisch beleid kunnen komen waar nodig. Wat mij betreft mag dat ook een sterk en goed federaal beleid zijn dat inspeelt op de noden van de Vlaamse arbeidsmarkt, maar daar waar het nodig is, moet men Vlaanderen de ruimte geven om eigen accenten te leggen. Zo staat het ook in het federale regeerakkoord. Collega's, ik bereid inderdaad een tekst voor voor een resolutie die ik graag aan u allen zal voorleggen in de komende dagen en weken, zodat we liefst zo eensgezind mogelijk ten aanzien van de federale overheid en de andere deelstaat kunnen laten blijken waar Vlaanderen voor staat als het gaat over arbeidsmarkt en -beleid. Dat komt later allemaal.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, ik doe eerst en vooral een vaststelling: noch uzelf, noch collega Ongena, noch collega Bothuyne kunnen goed acteren, want u hebt alle drie gepoogd om het beste uit dit loonakkoord voor te stellen, maar er droop weinig enthousiasme van af. Ik begrijp dat ten volle. Ik heb een aantal punctuele vragen.

Een eerste gaat over de jobbonus. Ik begrijp goed dat niemand nog in aanmerking zal komen om de 600 euro netto die we voorzien hadden op jaarbasis te krijgen. Het zal allemaal minder zijn dan 600 euro netto. Kunt u meegeven, dat mag eventueel ook schriftelijk, eventueel in een simulatie, wat het verschil zou zijn voor iemand die zonder loonakkoord en met een jobbonus de volle 600 euro maandelijks extra zou hebben gekregen tegenover wat hij zal hebben met dit loonakkoord en

dus de gewijzigde jobbonus? Ik denk dat dat zeer interessant materiaal is voor ons om dit loonakkoord nog meer op inhoud te gaan beoordelen.

Ten tweede, wat het SWT betreft is collega Bothuyne nog iets kritischer, maar ik hoor u en collega Ongena zeggen dat het SWT niet versoepeld is. Dat zou er nog moeten aan ontbreken. Gelet op de huidige economische situatie en op de noden is het gebruik van SWT volledig... Ik hoor het collega Ongena een tweetal weken geleden nog zeggen in de plenaire vergadering. Ik denk dat er daar geen draagvlak meer voor is in de Vlaamse democratie. We moeten ons niet op de borst kloppen dat het SWT niet versoepeld is, maar we moeten meer ambitie hebben om het volledig uit te laten doven. Minstens bij de coalitiepartners is er daar consensus over. De Vlaamse democratie zegt dat het SWT op dit moment geen verhaal is waarin ze nog mee wil gaan. Nu zit u zich hier allemaal op de borst te kloppen dat het niet versoepeld is op een moment dat er nog nooit zo'n moeilijke en zware bottleneck op de arbeidsmarkt zat.

Ik ga ervan uit en ik reken erop dat we in het Vlaamse voorstel van resolutie een complete uitdoving van het SWT zullen bepleiten en dat we richting de eindeloopbaanconferentie heel hard ons been stijf zullen houden. Als men het echt meent met het asymmetrisch arbeidsmarktbeleid, moet men dat minstens voor Vlaanderen uitwerken. Mijn vraag, minister, is of u het steunt dat we gaan voor een volledige uitdoving van het SWT.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega's, dit akkoord is een zoveelste Belgisch compromis waar er geen keuzes worden gemaakt. Dat wordt natuurlijk weer betaald door de belastingbetaler, maar vooral door de volgende generaties. Het akkoord komt volgens het Vlaams Belang ook niet tegemoet aan de noden van de Vlaamse arbeidsmarkt omdat die fundamenteel anders is dan de Waalse. Vlaanderen heeft vooral nood aan een uitdaging op het vlak van de omvang en de samenstelling van die arbeidsmarkt en Wallonië heeft vooral jobs nodig. Voor het Vlaams Belang zal dit Belgisch compromis niets oplossen. Positief is wel de verhoging van de minimumlonen, maar het is jammer dat vooral de werkgevers daarvoor zullen moeten opdraaien. Dat is volgens ons een foute keuze.

Voor de rest hebben we nog een aantal opmerkingen over de 55-plussers. Ik vind het een vergissing dat we de 55-plussers naar de uitgang begeleiden via de zogenaamde landingsbanen. Voor ons ligt het antwoord in het algemeen verlagen van de lagere lasten op arbeid zodat er meer netto overblijft voor hetzelfde brutoloon en dat natuurlijk gecombineerd met levenslang leren en een betere 'work-life balance' zodat je natuurlijk de mensen langer en aangenamer aan de slag kunt houden naar Scandinavisch model.

Met betrekking tot die 55-plussers, minister, begrijp ik een aantal zaken niet goed. Enerzijds investeert u fors in allerlei premies om die 55-plussers aan het werk te krijgen en anderzijds keurt u het principe van de landingsbanen goed dat het mogelijk maakt om sneller uit de arbeidsmarkt te stappen. Ben je dan niet beter dat je opteert voor het deeltijds pensioen zoals in de Scandinavische landen? Ik begrijp niet goed dat je enerzijds de investering doet om hen aan het werk te krijgen en dat ze anderzijds de mogelijkheid hebben om vroeger te stoppen. Dat is me niet duidelijk.

Ik stel me ook vragen, minister, bij de geplande pensioenhervorming. Ik hoor u daarnet iets zeggen over een sui generis-overeenkomst voor dienstencheques. Ik stel de vraag omdat ik het niet weet. Is dat iets gelijkaardigs als het sui generis-statuuat waarin de onthaalouders op dit ogenblik aan het werk zijn? Wanneer de onthaalouders in het sui generis-statuuat zitten, tellen de gewerkte jaren van voor 2003 niet mee voor hun pensioenberekening.

Ik hoop dat dat niet het geval is, ook voor dienstenchequewerknemers. Ik viel bijna van mijn stoel toen ik las dat jaren werkloosheid wel meegerekend worden voor het pensioen, maar niet de gewerkte jaren van vóór 2003 voor personen die tewerkgesteld zijn als onthaalouder in dat statuut. Dat lijkt mij de wereld op zijn kop. Minister, is het eenzelfde statuut voor dienstenchequewerknemers als voor onthaalouders? Bent u bereid om gesprekken aan te gaan met de federale minister om een degelijke pensioenhervorming op poten te zetten en ervoor te zorgen dat specifiek voor de onthaalouders de jaren vóór 2003 worden meegerekend?

Het verlagen van de leeftijd voor de landingsbanen en SWT zijn natuurlijk zware financiële kosten voor de belastingbetaler. Samen met velen denk ik eveneens dat door snel personen aan de kant te schuiven, er ook heel veel kennis verloren zal gaan, kennis die we zeker nodig hebben om onze jonge mensen op te leiden. Hoe zult u dat verlies aan kennis opvangen?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Als we het belangrijk vinden dat werken loont, dan is het ook zaak om de schandalig lage minimumlonen in ons land op te trekken. Dan zal het de meeste werknemers ook worst wezen welke overheid dat doet of welke sociale partners die beslissing nemen. We moeten kijken naar de gevolgen voor zowel de netto- als brutolonen van werknemers met een zeer laag loon. In dezen is dit alleen maar een positief gevolg.

Bovendien zijn onze minimumlonen niet te hoog, integendeel. Kijk naar Nederland dat in 2017 het minimumjeugdloon significant heeft verhoogd. Uit onderzoek van het Nederlands Planbureau blijkt dat er zelfs gewerkte uren bij zijn gekomen. Het is dus niet omdat je mensen eerlijk verloont, dat er jobs uit de arbeidsmarkt worden geduwd. We zijn toch met zijn allen, over de grenzen van meerderheid en oppositie in de verschillende parlementen heen, voor een verlaging van de loonkosten, van de lasten op arbeid in dit land. We zijn het er met z'n allen over eens dat die nog altijd te hoog zijn.

Eigenlijk komt de maatregel in het sociaal akkoord met de verhoging van de brutominimumlonen neer op een belastingverlaging op arbeid. Dat is volgens mij een goede zaak. Die lastenverlaging is bovendien gecibleerd op de allerlaagste lonen. Mijnheer Ronse, het is eigenlijk een sociale, goedkopere en slimmere versie van de taxshift van de voormalige regering-Michel omdat we uit onderzoek weten, onder andere van professor Peersman, dat doelgerichte lastenverlagingen voor lage lonen veel efficiënter zijn om banen te creëren dan algemene lineaire lastenverlagingen. Wij zijn dus absoluut voorstander van de stijging van de minimumlonen.

We zijn wel benieuwd naar de impact op de Vlaamse jobbonus, want we hebben ook dat systeem voor een verhoging van de nettolonen gesteund. We hopen dat het effectief nog uitgewerkt kan worden. Hoe zal dit concreet gebeuren, rekening houdend met het federale sociaal akkoord?

Als men het heeft over werkbaar werk, dan is Vooruit vragende partij voor duurzame loopbanen die langer duren dan vandaag het geval is, maar die mensen vooral niet uitpersen en uitputten. Dan is werkbaar werk de eerste zaak om op in te zetten en levenslang leren, opleiden en vormen de tweede zaak. Daar hebben wij in Vlaanderen volle bevoegdheid voor en hoeven wij op niemand te wachten of zijn wij van niemand afhankelijk.

We hebben in het nabije verleden, ook met de vorige Vlaamse Regering, dingen afgeschaft, zoals deeltijds tijdskrediet enzovoort. Waarom doen we dat? Dat heeft geen goede impact op het langer aan het werk houden van mensen. Door de loopbaan heen moeten we flexibel maatwerk, ook op maat van werknemers, organiseren zodat mensen het kunnen volhouden tot hun 65 jaar, bij voorkeur voltijds als

dat werkbaar is maar nog liever deeltijds dan niet meer. In die zin vind ik landingsbanen voor 55-plussers en het recht op deeltijds werk een goede en verdedigbare zaak.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er zijn heel veel aanvullende opmerkingen en nog een aantal vragen. Ik heb zelf ook een paar vragen, maar niet echt voor jullie.

Eerst en vooral herhaal ik nog eens dat de grote principes van het federale loonakkoord vastliggen, maar de Federale Regering en de administratie moeten heel wat elementen nog technisch verfijnen. Zo is bijvoorbeeld het volledige onderdeel over de fiscale compensaties voor de werkgevers nieuw en kunnen we de budgettaire impact daarvan niet meegeven. Ik ben voorzichtig en behoedzaam, zeker als het gaat over de budgettaire effecten.

Collega Ongena, het overleg over de jobbonus moet in de Vlaamse Regering worden gevoerd. Het lijkt dus zeker een punt om die ondergrenzen te actualiseren. Maar nogmaals, we moeten zeker zijn van wat we doen. We hebben een schitterend departement, Werk en Sociale Economie, dat volop de berekeningen aan het maken is, maar die moeten wel juist zijn. We kunnen het ons niet permitteren om zomaar een slag te slaan. Alle initiatieven zijn goed, zoals de landingsbanen, om mensen langer aan het werk te houden, maar ik pleit ook voor werkbare jobs, ook op latere leeftijd. Ik verwijs naar wat collega Gennez daarover zei. We hebben zelf een aantal instrumenten in handen.

Wat de loopbaan betreft, collega Ongena, zijn opleidingen voor mij niet iets dat we op het einde moeten opstarten. We moeten die zo preventief mogelijk aanpassen. De grootste uitdaging is om mensen in een modus te krijgen dat het heel normaal wordt dat ze opleidingen blijven volgen doorheen hun loopbaan. Een goede loopbaan is niet statisch, maar is permanent in beweging.

Collega Bothuyne, ik ben blij om te horen dat u het voorstel van resolutie indient. Het is goed dat we vanuit Vlaanderen de krachten zouden bundelen, wat mij betreft kamerbreed, en dat het naar de Kamer kan worden gestuurd. We moeten het dan natuurlijk wel eens geraken. Dat zal een grote intelligentie vereisen, maar ik ken u daarvoor absoluut alle talenten toe.

Collega Ronse, we kunnen de impact op het nettoloon nog niet volledig bepalen, maar we zullen die cijfers bezorgen zodra ze uitgeklaard zijn met de sociale partners.

Wat betreft de kosten voor de loonverhoging, collega Malfroot, is de technische uitwerking van de verhoging van de minimumlonen nog niet rond, dus ik kan niet aangeven hoe dat gefinancierd zal worden. Ik begrijp dat jullie het liefst zouden hebben dat ik daar mee aan tafel zat en uit eerste hand info kan bezorgen, maar dat is voor mij onmogelijk. Ik begrijp dat sommigen zeggen dat het onvoldoende is. Je kunt de zaken altijd van twee kanten bekijken. Ik wil vanuit mijn eigen Vlaamse bevoegdheden voluit gaan. Het beste wat we nu kunnen doen, is om tegen de eindeloopbaanconferentie in september de Vlaamse voorstellen op tafel te kunnen leggen en daar een zo krachtig mogelijk signaal te geven over alle partijgrenzen heen.

Ik wil me niet laten vastpinnen op alleen de eindeloopbaaninstrumenten, maar ik merk dat de uitdaging immens is om mensen lang aan de slag te houden of om ze terug te laten werken als ze werkloos zijn geworden. We scoren op dat vlak niet goed. Dat moet beter. De uitstroom naar werk van werkzoekende 60-plussers is echt niet goed. Dat is lamentabel. We zijn daar verantwoordelijk voor. Dat is onze bevoegdheid en we moeten ons daarop concentreren. VDAB kan dat niet alleen.

Werkgevers moeten mensen ook willen aanwerven. Het is niet de minister die overal mensen plaatst in bedrijven. Bedrijven kiezen zelf mensen met geschikte competenties en profielen. Wij moeten mensen alle kansen geven om via opleidingen naar een andere job te kunnen gaan, ook op een rijpere leeftijd.

Collega Malfroot, dienstenchequewerknemers hebben een gewoon werknemersstatuut. Ik had het over een sui generis-afdeling. Wanneer een bedrijf naast dienstenchequeactiviteiten ook andere activiteiten uitoefent, moeten de dienstenchequeactiviteiten afzonderlijk worden geregistreerd. Op die manier kunnen we daar een goed toezicht op houden. Ik heb me waarschijnlijk een beetje onzorgvuldig uitgedrukt waardoor u me verkeerd begrepen hebt. Het statuut is zeker niet sui generis.

De landingsbanen zijn uiteraard een instrument, zoals ik al heb gezegd in mijn eerste antwoord, om mensen aan het werk te houden. Ook mensen die deeltijds of vier vijfden werken zijn mensen die werken en de werkzaamheidsgraad verhogen. Het is vooral van belang dat mensen hun job graag doen. Dat is ook voor onze sociale partners een opdracht.

Collega Gennez, ik onderschrijf volledig uw opmerking over duurzame loopbanen. Ik ben absoluut fan van een loopbaan waarin je mensen opleidt en waarin je ook doorheen de loopbaan kijkt hoe het werk werkbaar kan blijven. Dat gaat over veel meer dan over extra verlofstelsels. Dat gaat bijvoorbeeld ook over loopbaantransities naar passende jobs, en over technische innovaties die het werken veel haalbaarder maken. Kijk welke schitterende dingen we nu realiseren in de sociale economie. Als wij spreken over werkbaar werk, dan is dat voor mij niet verlof, verlof, verlof, maar ook innovatie, loopbaantransities, een pak extra zaken om mensen aan de slag te houden. Dat is een thema dat de komende weken de gemeenteraden zal beroeren en ik hoop dat wij daarover een goede discussie onder ons zullen kunnen voeren in deze commissie. Misschien kunnen wij vanuit deze commissie tot een gedragen standpunt komen in het vooruitzicht van de septemberconferentie.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Omdat collega Ronse twijfelt aan mijn enthousiasme, zal ik mijn slotbeschouwing enthousiaster brengen. In dit loonakkoord zitten wel degelijk goede zaken voor onze Vlaamse bedrijven. De loonnormwet wordt gerespecteerd, waardoor wij concurrentieel blijven. Daarmee kunnen wij jobs creëren. Ook het verhaal van de minimumlonen is een goede zaak. Daarmee gaan wij mensen die willen gaan werken, beter belonen. Ze gaan meer netto-inkomen krijgen. Dat sluit perfect aan bij onze Vlaamse ambities. Wat SWT betreft: daarover kunnen wij discussiëren en vragen het af te schaffen. Maar collega Ronse, dat is ook in de vorige Federale Regering met uw partij niet gelukt. Het is blijkbaar toch niet zo evident allemaal. Maar ik ben vooral enthousiast, minister, over uw bereidheid om in te gaan op onze vraag om de jobbonus eens goed te bekijken, en om de grens van 1700 euro aan te passen aan de nieuwe minimumlonen, zodat wij ook een volle jobbonus kunnen geven aan mensen die slechts iets meer dan die 1700 euro hebben. De vooropgestelde 600 euro is 50 euro per maand meer. Ik reken erop dat wij op die manier de Vlaamse jobbonus inschakelen in het verhaal van activering.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Wat een enthousiasme, collega Ongena! Ik dank u, minister, voor de bijkomende antwoorden en inzichten. De uitdagingen voor de arbeidsmarkt zijn heel groot. In dit parlement zijn wij het grotendeels eens over de klemtonen die moeten worden gelegd. Als ik collega Gennez hoor, dan denk ik dat er heel veel gemeenschappelijk is tussen haar opvattingen en wat deze regering probeert uit te dragen. Als wij er nu nog in slagen om de federale hefboomen in te zetten voor de Vlaamse beleidsprioriteiten, dan kunnen wij echt het verschil maken, zowel vanuit het federale als het Vlaamse niveau. Dat moet de focus zijn,

beste collega's, in de komende maanden. Het zal de werkgevers en werknemers worst wezen welk niveau het verschil maakt in het bestrijden van de krapte op de arbeidsmarkt, het verhogen van de lonen, en het verbeteren van de werkbaarheid. De essentie is dat het effectief gebeurt. Wij hebben in Vlaanderen sterke hefboomen. Maar wij hebben ook een federale overheid nodig die meedenkt en meewerkt in de richting van onze Vlaamse prioriteiten. Als wij daarvoor gezamenlijk op tafel kunnen slaan, kunnen wij wel een en ander in beweging brengen.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik houd er een afwijkende mening op na. Ik denk dat hier een historische kans is gemist, door de integrale overname van het loonakkoord door de regering De Croo. Die beslissing gaat compleet in tegen onze doelstelling van 80 procent werkzaamheidsgraad.

Ik maak me echt ongelooflijke zorgen. Tegelijk ben ik triest en medegaand. Ik ben blij dat hier een opening wordt gemaakt voor wat ik zelf al heb voorgesteld in het parlement, namelijk om een tweede jobdeal te maken, en om dat in een voorstel uit te werken in een resolutie. Mijn fractie wil daar ook aan meewerken.

Daar moeten zeker een aantal minima in zitten, zaken die absoluut nodig zijn om erdoor te krijgen. Laat ons als Vlaams Parlement nog een ultieme poging doen om het federale niveau mee te krijgen in een asymmetrisch beleid dat tegemoetkomt aan wat echt nodig is voor de Vlaamse arbeidsmarkt, zijnde een totale uitdoving van het SWT, zijnde het optrekken van de lonen maar dan netto, zijnde een lagere fiscaliteit op arbeid, zijnde een nog veel flexibelere markt op het vlak van overuren, zijnde een wendbaarder kader om mensen om te scholen en naar andere sectoren toe te leiden. Als we hier kamerbreed over deze principes akkoorden kunnen sluiten – ook over de re-integratie van langdurig zieken – en dat in een goede resolutie richting federaal kunnen sturen, reken ik erop dat federaal dat zal omzetten in daden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de begeleiding van tijdelijk werklozen na corona – 3865 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): De krapte op de Vlaamse arbeidsmarkt is volledig terug. Het aantal vacatures neemt toe.

9 juni is een fantastische dag, de start van het zomerplan. Dat is goed nieuws. Tegelijk brengt dat extra vacatures mee. De horeca trekt opnieuw aan, er zijn mensen nodig om de horeca te bestaffen. De collega's Ongena en Bothuyne hebben dit meermaals op de agenda gezet.

We hebben ook de afbouw van steunmaatregelen en de impact van de crisis zal de komende maanden reëel worden. Herstructureringen zullen niet ondenkbaar zijn. En voor veel tijdelijke werklozen zal een nieuwe fase ingaan. Ook daar zijn er trouwens linken met het federale; we hadden ze eigenlijk nog veel sneller kunnen begeleiden en vorming geven. De uitdaging wordt nu nog des te groter wanneer ze definitief werkzoekend gaan worden. Sommigen voorspellen dat er tienduizenden

banen verloren kunnen gaan. Tot slot zijn er de ambitieuze relanceplannen die onze economie op het spoor moet zetten.

Minister, hebben we een concreet beeld van die tijdelijk werklozen? Ik ga het zelfs nog concretiseren: de intensief tijdelijk werklozen. Werd er reeds in kaart gebracht hoeveel er niet kunnen terugkeren naar hun baan? Wat zijn de vooruitzichten voor de komende maanden?

Op welke manier worden de tijdelijk werklozen, wanneer ze definitief werkloos zijn, begeleid? Is daar een soort van 'customer journey' bepaald door VDAB?

Hoe evalueert VDAB de aanpak van de tijdelijk werklozen? Welke verbeterpunten zijn er om de tijdelijk werklozen beter te begeleiden? Welke lessen zullen worden meegenomen voor de toekomst?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt collega Ronse, voor deze interessante vraag. In het kader van de pandemie zijn er in totaal al 933.559 aangiftes geweest voor tijdelijk werklozen. U hoort het goed, 933.559. Ongeveer 720.000 daarvan – 77 procent – waren in de maand april 2021 niet meer tijdelijk werkloos. Het gros van deze groep is terug aan het werk.

Gedurende de hele periode zijn 67.630 tijdelijk werklozen ingestroomd bij VDAB als werkzoekende zonder werk. De meesten vonden reeds ander werk. Eind april 2021 waren 26.561 van hen nog werkzoekend zonder werk. Een op vier daarvan is intensief tijdelijk werkloos geweest. De intensief tijdelijk werklozen zijn relatief gezien iets vaker ingestroomd als werkzoekende zonder werk. Naast die 26.561 werkzoekenden zonder werk, zijn er 4312 tijdelijk werklozen momenteel in opzegtermijn of met verbrekingsvergoeding.

213.633 van de totale groep of 23 procent waren in de loop van april 2021 nog altijd tijdelijk werkloos. We hebben nog geen volledige cijfers, omdat er nog laat-tijdig aangiftes kunnen worden ingediend.

Van die 213.633 tijdelijk werklozen in april 2020 was 66 procent minder dan 10 dagen tijdelijk werkloos in april 2021, waarvan 43 procent minder dan 5 dagen.

Ongeveer 72.000 of 34 procent waren minstens 10 dagen of meer tijdelijk werkloos in de maand april 2021. 49.330 daarvan waren minstens 3 opeenvolgende maanden 10 dagen tijdelijk werkloos. Dat zijn dus weer die intensief tijdelijk werklozen.

Van de totale groep tijdelijk werklozen naar aanleiding van de COVID-19-pandemie hadden er eind april 2021 een kleine 31.000 momenteel geen werk. 213.000 waren nog altijd minstens 1 dag tijdelijk werkloos.

Collega Ronse, het valt moeilijk te voorspellen wat de vooruitzichten zijn voor deze groep bij het wegvallen van de steunmaatregelen. De impact van de versoepelingen, zoals de heropening van de horeca, is immers nog niet zichtbaar in de cijfers van april 2021. In april was er ook een paaspauze ingelast, vanaf 27 maart, met invloed op tijdelijke werkloosheid in de kleinhandel en de diensten aan personen.

Wel merken we dat het aandeel stelselmatig toeneemt van diegenen die instroomden als werkzoekenden zonder werk en die vervolgens opnieuw werk vonden.

Wat doet VDAB? De uitkeringsgerechtigde volledig werklozen worden opgenomen in de contactstrategie van VDAB. Dat betekent dat ze bij inschrijving automatische opdrachten krijgen en na zes weken worden gecontacteerd door de servicelijn die inschat welke verdere dienstverlening en opvolging de werkzoekende nodig heeft.

Werknemers in opzeg, die ingeschreven zijn bij VDAB – in sommige gevallen verplicht – krijgen een vrijblijvend begeleidingsaanbod bij de partner ‘Bemiddeling van werknemers met recente werkervaring’, op voorwaarde dat ze niet in outplacementbegeleiding zijn. Ook de tijdelijk werklozen krijgen dit aanbod wanneer ze zich als tijdelijk werkloze inschrijven bij VDAB. Met dat aanbod wil VDAB de klanten met een recente werkervaring snel, proactief en preventief van een bemiddelingsaanbod voorzien om zo een vlotte doorstroom naar de arbeidsmarkt te realiseren en werkloosheid te vermijden of de duur van de werkloosheid tot een minimum te beperken. De focus ligt dus op een goede inschatting van de afstand tot de arbeidsmarkt, gevolgd door de toeleiding naar competentieversterking of duurzame tewerkstelling.

Hoe evalueert VDAB de aanpak? Er bestaat vooralsnog geen verplichting tot inschrijving. De mogelijkheden van VDAB voor wat de grote groep van tijdelijk werklozen betreft, zijn beperkt tot het voeren van een brede communicatiecampagne via verschillende kanalen om het aanbod van VDAB én partners tot bij de tijdelijk werkloze te brengen.

Dat levert alvast enkele indrukwekkende cijfers op. Zo heeft VDAB sinds september 2020 al meer dan 700.000 mailings verstuurd naar tijdelijk werklozen met het begeleidings- en opleidingsaanbod van VDAB en partners. Daarenboven werden er nog eens 267.000 specifieke sectorale mailings verzonden. Daarnaast werden meer dan 87.000 mailings verstuurd naar werkgevers. Bijna 38.000 burgers die tijdelijk werkloos waren of zijn geweest hebben ondertussen een competentieversterkend traject gevolgd bij VDAB. Dat kan gaan over een onlineopleiding of over een fysieke cursus, werkplekleren of Nederlands voor anderstaligen. Tussen maart 2021 en mei 2021 alleen al ging het om bijna 13.000 tijdelijk werklozen die een opleiding gevolgd hebben. Dat is maar een klein deel waarop we zicht hebben, aangezien zeer veel tijdelijk werklozen elders zijn gaan werken of een opleiding hebben gevolgd.

De inzichten die VDAB heeft verkregen naar aanleiding van een bevraging van de tijdelijk werklozen werden besproken in deze commissie op 29 april naar aanleiding van een vraag om uitleg van collega Ronse. Die inzichten worden gebruikt om de communicatie op de website en de dienstverlening te verbeteren. In de tweede helft van 2021 zal VDAB de nodige stappen ondernemen om het aanbod voor tijdelijk werklozen dat tijdens de coronacrisis werd uitgewerkt te optimaliseren en te integreren.

Collega's, ik wil me excuseren voor het antwoord. Ik vind het gruwelijk om al die cijfers te moeten geven in een vraag om uitleg. Je hebt de tijd niet om dat op te schrijven. In mijn fantasie zou je die feiten eerst schriftelijk moeten krijgen en geef ik daar dan nadien mijn commentaar op. Ik vind het ellendig om cijfers voor te lezen. Er was niets aan te doen, collega Ronse, want de vraag was zo gesteld.

De voorzitter: Het was alleszins heel volledig.

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb snel nota's genomen. Maar ik volg de fantasie van de minister, toch wat dat betreft. Misschien had ik eerst een schriftelijke vraag moeten stellen en dan daarop voortbouwend een vraag om uitleg. Maar goed, de cijfers zijn gegeven en ze zijn indrukwekkend: 26.561 mensen voor wie we nu al een perspectief zullen moeten zoeken, voor wie de impact van corona genadeloos is geweest. We zullen een aanbod moeten doen om hen om te scholen en toe te leiden naar andere vacatures. Hun leven zal voor een stuk ingrijpend veranderen.

Dat zijn toch cijfers waar we met zijn allen even moeten blijven bij stilstaan. Collega Bothuyne, we moeten in ons voorstel van resolutie ook de verplichte inschrijving van tijdelijk werklozen opnemen, al vrees ik dat dat vijgen na Pasen zijn tenzij er – god verhoede – nog zo'n crisis op ons zou afkomen. Maar goed, laten we het toch mee opnemen in het lijstje.

Dat betekent dat we van VDAB, maar ook van alle private spelers heel wat mogen verwachten. Ze zullen samen mensen begeleiden en versterken richting werk. We zullen daar met de commissie ook heel hard op moeten focussen. Ik zie daar ook opportuniteiten in want ik denk dat het vrijkomen van die mensen ook kan helpen om onze economie aan te wakkeren.

Voorzitter, ik weet dat we naast de vragen om uitleg een drukke agenda hebben. Er is het verhaal van de langdurig zieken, onder meer deze namiddag. Maar ik denk dat het niet slecht zou zijn om samen met de minister en iemand van VDAB misschien net na de zomer, in september of oktober, uitgebreid stil te staan bij hoeveel mensen er nog intensief tijdelijk werkloos zijn en werkzoekend zijn geworden. Tegen dan zal het stof van de coronacrisis neergedwarreld zijn. Er zal echt vastgesteld kunnen worden hoeveel mensen permanent hun job zijn verloren en hoe we daar op een deftige manier mee aan de slag kunnen gaan. Om welke profielen gaat het? Wat zijn de mogelijkheden om van de ene sector naar de andere te gaan? Dat zou een interessante les voor deze commissie zijn.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik sluit kort aan met het pleidooi dat we voor tijdelijk werklozen na corona een nieuw kader moeten creëren met opleidingen en vorming en ervoor zorgen dat tijdelijke werkloosheid nooit meer echt een verloren periode is. Ik heb de cijfers al eerder gebruikt, maar in januari 2019, in onverdachte tijden met een economische groei en met geen corona in zicht, waren er in het land 120.000 tijdelijke werklozen. Dat is nog altijd een heel grote groep mensen. Ook in de toekomst zal er nog altijd tijdelijke werkloosheid zijn om heel veel verschillende redenen. Als we een kader maken zodat dat niet echt een verloren periode is, dan hebben we iets positiefs uit deze crisis gehaald.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Ronse en collega Bothuyne, tien jaar geleden zijn in deze commissie ook al vragen gesteld over hoe Vlaanderen tijdelijke werklozen kon bewustmaken voor opleiding. Dat heeft nadien niet geleid tot wijzigingen.

Los van alle komende crisissen vind ik dat we daar vanuit Vlaanderen op kunnen drukken. Dat moet veranderen. Ik ben daar zelf een heel groot pleitbezorger van. Dat moet niet veranderen als straf voor mensen, maar als opportuniteit om hen via opleiding meer loopbaanperspectieven te geven. Dat is een strijd die ik in het belang van onze werknemers echt wil voeren.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik heb geen slotbedenking meer.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de impact op het Vlaamse arbeidsmigratiebeleid van de voorgestelde wijziging van de richtlijn over de Europese blauwe kaart – 3866 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Voorzitter, de Europese richtlijn voor de voorwaarden voor toegang en verblijf van onderdanen van derde landen met het oog op een hooggekwalificeerde baan stelt de toegangsvoorwaarden vast voor de toegang tot en het verblijf in de EU voor hooggekwalificeerde niet-EU-onderdanen die hier wensen te werken. Onlangs hebben de drie Europese instellingen een politiek akkoord gesloten om de richtlijn te hervormen. De Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken (LIBE) van het Europees Parlement heeft op 3 juni 2021 een voorstel goedgekeurd, maar de plenaire vergadering van het Europees Parlement moet nog over dat voorstel stemmen.

Het nieuwe voorstel verandert een aantal zaken in de richtlijn. Zo wordt gesleuteld aan de drempels van het brutosalaris, de duurtijd van het arbeidscontract, de mogelijkheid om van job te veranderen, de regels voor de mobiliteit binnen de EU, de regels voor gezinshereniging en de toegang tot de sociale zekerheid. De nieuwe richtlijn kan en zal gevolgen voor het Vlaams arbeidsmigratiebeleid hebben.

Minister, kunt u het huidig voorstel toelichten? Welke impact zou dit voorstel op het Vlaams arbeidsmigratiebeleid hebben? Strookt dit voorstel met het Vlaams regeerakkoord en met het Vlaams arbeidsmigratiebeleid? Hoe zou de nieuwe Blue Card zich verhouden tot de gecombineerde vergunning? Welk standpunt heeft de Vlaamse Regering tijdens de Europese onderhandelingen ingenomen? Ik veronderstel dat de kabinetten hierover al uitgebreid hebben gesproken. Welk standpunt hebt u toen ingenomen? Zijn er nog zaken die moeten worden uitgeklaard?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, de regelgeving in verband met de Blue Card is zeer technisch. Ik zal een poging doen om dit uit te leggen, maar eerst en vooral kan ik u geruststellen. De EU heeft dezelfde houding en hetzelfde doel als het Vlaams regeerakkoord: 'toptalent van buiten de EU aantrekken'. Dat kan door middel van de Blue Card. Hoe zit het dan met de single permit? Dat zijn twee verschillende systemen waarmee hoogopgeleiden van buiten de EU in Vlaanderen kunnen werken.

In 2019 hebben 7872 personen een single permit en 94 personen een Blue Card aangevraagd. In 2020 waren dat er respectievelijk 3709 en 140. De reden waarom het aantal single permits in 2020 lager lag, heeft uiteraard met de coronacrisis te maken, maar ook met het feit dat de geldigheidsduur van een jaar tot drie jaar is verlengd. Het is logisch dat er dan ook minder hernieuwingen waren.

In termen van het EK voetbal is het 1-0 voor het Vlaams systeem, maar eigenlijk maakt het me niet uit met welk kaarttype toptalent zijn weg naar Vlaanderen vindt. Het belangrijkste is dat er een weg is.

De EU heeft de ambitie uitgesproken versterkt in te zetten op het aantrekken van buitenlands talent. Daarvoor moet aan de richtlijn met betrekking tot de Blue Card worden gesleuteld. Het voorliggend voorstel is het resultaat van vier jaar durende intensieve onderhandelingen, met als gevolg drie wijzigingen aan de richtlijn.

Ten eerste is er de minimale salarisdrempel. Een hoogopgeleide moet minimaal 100 procent van het gemiddeld jaarsalaris verdienen om aanspraak op een single permit te maken. Voor een Blue Card moet dit jaarsalaris tussen 100 en 160 procent van het gemiddelde liggen. Een lidstaat kan daar vrij over beslissen. In Vlaanderen ligt de drempel op 120 procent, oftewel 50.000 euro.

Ten tweede is er een gelijkschakeling van ervaring aan het ICT-diploma, waardoor drie jaar beroepsrelevante ervaring met een bachelordiploma in de ICT-sector zal

worden gelijkgesteld. Daardoor kan iemand een Blue Card aanvragen. Om voor een single permit als hoogopgeleide te worden erkend, wordt minimaal een diploma van het hoger beroepsonderwijs 5 (hbo5) verwacht.

Een derde punt is de versnelling van de procedure en de versoepeling om van werkgever te veranderen. Na 12 maanden zal een bluecardhouder van de ene EU-lidstaat naar de andere kunnen trekken om te werken. Dit mocht tot nog toe pas na 24 maanden. Daarnaast zal op dat moment de procedure om in de nieuwe lidstaat te mogen werken, verkort worden van 90 naar 30 dagen.

Kort gesteld: de blue card blijft, net als vandaag, een strengere weg om Vlaanderen binnen te komen als hoogopgeleide dan de single permit. Wie aan die strengere voorwaarden voldoet, kan op bepaalde vlakken rekenen op een iets meer soepele houding. Zo kan iemand al na 30 dagen naar een andere lidstaat trekken om er te werken.

Ik denk dat u het met mij eens zult zijn dat we met de single permit een streng maar rechtvaardig instrument in handen hebben om toptalent aan te trekken voor onze Vlaamse ondernemingen.

Welke impact zou dit voorstel kunnen hebben op het Vlaamse arbeidsmigratiebeleid? Strookt dit voorstel met het Vlaams regeerakkoord en het Vlaamse arbeidsmigratiebeleid? Wel, zoals u weet, gaan we in ons Vlaams economisch migratiemodel uit van het concentrisch bemiddelingsmodel. Ik heb dat al heel uitgebreid toegelicht. De bluecardrichtlijn die Europa in zijn geheel meer aantrekkelijk wil maken voor hooggekwalificeerd personeel en talent, spoort dus volledig met de krijtlijnen van het Vlaamse migratiebeleid. De nood aan hooggekwalificeerd talent is immers groot in alle lidstaten.

Belangrijk is dat Vlaanderen naast de Europese blue card een eigen parallel systeem voor hoogopgeleiden kan behouden. Dat wordt gegarandeerd met dit akkoord. Het laat ons toe om eigen accenten te leggen, rekening houdend met de specifieke behoeften van onze arbeidsmarkt. Als voorbeeld neem ik gegradueerde verpleegkundigen of de hbo5'ers: zij voldoen niet aan de vereisten voor een blue card, maar kunnen binnen ons eigen systeem wel als hoogopgeleide arbeidskracht aangetrokken worden. De blue card en de single permit kunnen dus perfect naast elkaar blijven bestaan. Beide pistes volgen ook de gecombineerde procedure, waarbij we kijken naar de noden van de arbeidsmarkt en de toegang tot het grondgebied, maar de specifieke toelatingsvoorwaarden inzake diploma en verloning zijn verschillend.

Dan ga ik in op uw tweede vraag. Voor de Vlaamse Regering was het belangrijk dat zowel de blue card als de single permit kunnen blijven bestaan, elk binnen hun eigenheid. Daarnaast kan het minimumsalarisbarema voor de blue card niet lager liggen dan 100 procent van het gemiddeld jaarsalaris. Verder waren we er in Vlaanderen geen voorstander van om ervaring in om het even welke functie gelijk te stellen aan een bachelordiploma. Nu wordt dit toegelaten voor twee functies binnen de IT. Dat geeft ons de ruimte om die maatregel grondig te evalueren.

Ik waak er samen met de dienst Vreemdelingenzaken over dat de verkorte doorlooptijd van dertig dagen voor een bluecardhouder uit een andere EU-lidstaat die naar Vlaanderen komt, niet tot gevolg heeft dat we in Vlaanderen geen tijd meer hebben om te checken of deze persoon over de nodige competenties beschikt die we nodig hebben op onze Vlaamse arbeidsmarkt.

Mijn excuses voor alle cijfers en techniciteiten, maar het was ook een technische vraag, collega De Vreese.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Bedankt, minister. Het was inderdaad een technische vraag. Bedankt voor de cijfers die u verschaft hebt. Ik denk dat het inderdaad interessant is om die hierbij te betrekken. Het parlement en de lidstaten moeten nog hun akkoord geven over deze nieuwe richtlijn. Ik weet niet of u een idee hebt over wanneer dit op de agenda komt te staan.

Ik heb nog enkele bijkomende vragen. Inderdaad, voor bepaalde jobs zal er geen hogere opleiding nodig zijn, als er sprake is van een gelijkwaardige professionele ervaring. Hoe gaan we dat bepalen? Op welke manier kunnen we dat grondig doen zonder tijd te verliezen? U hebt daar al gedeeltelijk op geantwoord.

Een ander aspect dat hierin vervat zit, is dat gezinsleden van derdelanders ook toegelaten worden op onze arbeidsmarkt, op de EU-arbeidsmarkt. Dat is een punt dat u niet aangehaald hebt, maar dat gaat misschien al tot in de kleine details. Ik ben wel benieuwd naar wat daarvan de effecten zijn.

Ik denk dat u heel goed verwoordde wat ook mijn bezorgdheid is, namelijk dat we vanuit Vlaanderen nog ons eigen beleid moeten kunnen voeren, heel specifiek toegespitst op onze arbeidsmarkt. Ik hoorde nu dat die twee systemen naast elkaar zouden lopen en eigenlijk niet met elkaar in conflict komen. Sowieso is het thema van arbeidsmigratie iets dat me uitermate interesseert. Ik richt me even tot de collega's, hoewel bij de meesten de camera af staat. Ik ben zeker en vast geïnteresseerd om daar eens wat dieper op in te gaan. Het is misschien inderdaad technisch, maar daarom niet minder interessant. We krijgen ook heel wat vragen rond het arbeidsmigratiebeleid, over de impact van Europa daarop en over de manier waarop wij daarmee omgaan.

Ik zou geïnteresseerd zijn om in de regeling der werkzaamheden, voorzitter, eens te bekijken of we eventueel hoorzittingen kunnen doen met een aantal echte experts op dat vlak, om die impact van het Europees arbeidsmigratiebeleid op onze arbeidsmarkt verder te gaan bekijken.

De voorzitter: We kunnen die suggestie in de regeling inderdaad verder bekijken.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben blij, collega De Vreese, dat u trots bent op uw technische vraag. Het is een belangrijke problematiek, natuurlijk. Er waren vanuit de zogenaamde Visegradlanden wel nogal wat bezorgdheden, dus qua definitieve goedkeuring kan ik daarop nog geen datum klevan. Het voordeel is wel dat we voldoende ruimte hebben om de richtlijn in te vullen, zodat we onze single permit niet ondermijnen, want dat wil ik echt niet. Dat werkt goed. Ook gezinsleden zullen kunnen werken. Zo kan vandaag de echtgenoot of de echtgenote van een diplomaat niet werken, maar dankzij de bluecards zal dat wel mogelijk worden. Dus dat is op zich een goede zaak.

Het is belangrijk voor mij dat beide systemen niet met elkaar in conflict komen, maar dat ze elkaar gaan aanvullen. Het bluecardsysteem mag zeker ons systeem niet ondermijnen en ik zal daar ook absoluut over waken. Sowieso komt ook het nieuwe decreet over de beroepskaarten hier in de commissie, dus ik denk dat we dan uitgebreid van gedachten zullen wisselen over deze thematiek. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Ik ben altijd trots op mijn vragen. De vragen die ik stel, denk ik, zijn thema's die interessant zijn om hier te bespreken, anders zou ik ze natuurlijk niet stellen.

Ik denk inderdaad dat we er wel verder nog wat dieper op zullen ingaan. Ik kijk daar ook naar uit. Ik denk dat het iets is van veel mensen, ook van veel werkgevers trouwens. Als wij op bezoek gaan bij werkgevers, dan stellen zij ook wel de vraag in het kader van de tekorten op de arbeidsmarkt. Ze vragen zich af wat de visie van Vlaanderen daar nu op is, hoe we omgaan met arbeidskracht en dergelijke meer. Zit daar geen oplossing in, hoe kunnen we dat vlotter laten verlopen of moet dat niet strikter? Dus ik denk dat het zeker iets is waar veel werkgevers ook over bekommerd zijn, en zich ook zelf het hoofd over breken. Dus ik kijk ernaar uit om daar verder met u en met de experts over van gedachten te wisselen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de detachering van arbeidskrachten
– 3882 (2020-2021)**

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne (CD&V): Zo komen we bijna naadloos bij mijn vraag terecht over de detachering van arbeidskrachten. Arbeidsmigratie is belangrijk, ook voor onze economie. De mensen die naar hier komen dragen vaak met gespecialiseerde vakkennis en expertise bij tot economische activiteiten met hoge toegevoegde waarde. Denk bijvoorbeeld maar aan de farmaceutische sector. En daarnaast vul-len zij ook heel wat cruciale knelpuntberoepen in, in de bouw- of transportsector. En ook voor de relanceprojecten, waarbij onder andere wordt ingezet op infrastructuur- en innovatieprojecten, zullen zij van cruciaal groot belang zijn.

Die noodzaak werd bijvoorbeeld geïllustreerd toen tijdens de coronapandemie buitenlandse werknemers niet meer konden of wilden komen, en de bouwsector of de landbouwsector handen tekortkwam.

Buiten de intra-EU-detachering, waarbij burgers van een andere EU-lidstaat voor een bedrijf uitgezonden worden om op tijdelijke basis in een andere EU-lidstaat te werken, geraken almaar meer derdelanders via detachering binnen de Europese Unie aan de slag. Eens in de Europese Unie, kunnen ze gebruikmaken van het vrij verkeer van personen en goederen.

Aantallen zijn vaak niet gekend, aangezien de Europese lidstaten amper zicht hebben op de herkomst van gedetacheerde werknemers en dit nauwelijks geregistreerd wordt. Ons land is een positieve uitzondering. In ons land is er een registratieplicht via Limosa en daaruit blijkt dat in 2019 11 procent van alle gedetacheerde werknemers derdelanders waren die gedetacheerd werden vanuit andere Europese lidstaten. Het ging hier om 26.000 werknemers van ongeveer 200 nationaliteiten, dus van over de hele wereld afkomstig. Ter vergelijking: in 2008 – een jaar of 10 daarvoor – waren dat nog maar 5000 mensen. Dus dit is vervijfvoudigd op een goede 10 jaar tijd, op 115.000 detacheringen.

Er zijn natuurlijk wel een aantal randbemerkingen bij te maken, en onder andere de vakbonden klagen aan dat het systeem de deur openzet voor wantoestanden, vooral voor de personen in kwestie. Vandaar een aantal vragen, minister. Hoe groot en ernstig schat u dit probleem in voor Vlaanderen? Hoe wilt u verhinderen dat gedetacheerden slachtoffer zouden worden van wantoestanden? Wat wordt er geprobeerd omtrent de inbreuken van onregelmatige detacheringen? En hebt u een idee van de omvang ervan?

Welke gevolgen zijn er van frauduleuze detacheringen? Hebt u hiervoor een plan van aanpak? Hoe heeft corona een impact gehad op de detacheringen, aangezien tijdens het hoogtepunt van de pandemie enkele grenzen gesloten werden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De afgelopen tien jaar is het aantal detacheringen inderdaad gestegen van 5000 in 2008 naar 26.000 in 2019. België is een van de weinige landen dat cijfers bijhoudt over het aantal detacheringen dankzij de Limosa-aangifte. Detachering op zich is niet het probleem. De stijgende cijfers hebben onder andere te maken met de economische groei die onze regio kende.

Ik ga ervan uit dat jullie de principes van detachering kennen. Een Europese ondernemer mag vrij zijn diensten verrichten binnen het volledige grondgebied van de Europese Unie. Dat is het basisbeginsel van vrij dienstenverkeer. Hij mag daarbij zijn eigen werknemers, ongeacht hun nationaliteit, inzetten. Deze werknemers moeten hetzelfde loon krijgen als de plaatselijke werknemers waar de dienstverlening verricht wordt. Dat is het principe van gelijk loon voor gelijk werk.

Als de basisvoorwaarden van een detachering niet gerespecteerd worden, dan is er een reëel probleem. In dat geval wordt een detachingsconstructie opgezet om buitenlandse arbeidskrachten toegang te verschaffen tot onze arbeidsmarkt. In het geval van een detachingsconstructie zijn de problemen groot. De constructie ondermijnt de concentrische benadering van ons arbeidsmigratiemodel en buitenlandse arbeidskrachten zonder verblijfsrecht in de Europese Unie zijn vaak bereid te werken aan lage lonen, zodat het Europees regelgevend kader inzake loon- en arbeidsvoorwaarden met de voeten wordt getreden. Dit zorgt voor oneerlijke concurrentie op onze arbeidsmarkt.

Wordt er gecontroleerd? Op het vlak van controle is er een gedeelde bevoegdheid met de federale sociale inspectie. Controle op de arbeids- en loonvoorwaarden van buitenlandse werknemers is een federale bevoegdheid. De Vlaamse Sociale Inspectie controleert in het kader van detachering zowel illegale tewerkstelling van werknemers en zelfstandigen, als onregelmatige uitzendactiviteiten. Vanuit de Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD), waarvan de Vlaamse Sociale Inspectie deel uitmaakt, wordt veel aandacht besteed aan detachering: 2000 van de 10.000 vooropgestelde controles zijn gericht op sociale dumping. Het is niet eenvoudig om de omvang van sociale dumping in te schatten. De inbreukdossiers gelinkt aan detachering die door de cel Administratieve Geldboeten behandeld worden, verlopen sedert 2016 in stijgende lijn.

Wat zijn de gevolgen? In het geval van vastgestelde frauduleuze detachingsconstructies of ongeldige detachering of uitzendactiviteiten zonder erkenning wordt proces-verbaal opgemaakt en kunnen zowel de werkgever als de Vlaamse gebruiker gesanctioneerd worden. Dit kan een strafrechtelijke vervolging zijn of een administratieve geldboete. Daarnaast vordert de federale overheid achterstallige sociale bijdragen en lonen, alsook de kosten van repatriëring voor de betrokken werknemers terug bij de werkgever.

Verhinderen dat gedetacheerden het slachtoffer worden, vereist dat de rotte appels en de ongeldige constructies uit onze arbeidsmarkt gehaald worden. Dit komt niet alleen de gedetacheerden ten goede, maar ook de bonafide Vlaamse werkgevers die geen gebruikmaken van oneigenlijke detachering. Dit vereist vooreerst monitoring. Ik wil de omvang en de actuele problemen van detachering nauwkeuriger en per sector in kaart brengen. Daarom heb ik de opdracht gegeven aan het Departement Werk en Sociale Economie om dit voldoende nauwkeurig in kaart te brengen. Ik zal de resultaten uiteraard met jullie delen.

Daarnaast moeten ook Vlaamse gebruikers geïnformeerd en gesensibiliseerd worden, omdat ze soms onbewust aan sociale dumping meewerken.

Dan kom ik tot controle, waar de ketenaansprakelijkheid geldt. Detachering gebeurt vaak via ingewikkelde constructies en ketens van (onder)aannemers. Door de ketenaansprakelijkheid worden niet enkel de buitenlandse constructies gesanc-tioneerd, maar ook de Belgische gebruikers of opdrachtgevers die instappen in een dergelijke constructie.

Tot slot is het niet onbelangrijk om te beseffen dat een beweegreden van werkge-vers om een beroep te doen op gedetacheerde arbeidskrachten het gebrek aan kandidaten op de eigen arbeidsmarkt is, bijvoorbeeld in de vleesverwerking, schoonmaak en bouw. Investeren in activering van de eigen arbeidsreserve in Vlaanderen kan mee de vraag naar buitenlandse arbeidskrachten doen afnemen.

Is er een plan van aanpak? Dat is zeer belangrijk. De Vlaamse bevoegdheid inzake economische migratie is een belangrijke schakel in het verhaal van detachering en sociale dumping. Het interfederale SIOD-actieplan 2021 - waarbij de Vlaamse So-ciale Inspectie nauw betrokken is - gaat de strijd tegen sociale dumping samen aan met de strijd tegen frauduleuze economische praktijken.

Daarbij gaat bijzondere aandacht naar fictieve of ongeldige detacheringen, de inzet van schijnzelfstandigen en de tussenkomst van niet-erkende uitzendkantoren. Er wordt ook grensoverschrijdend samengewerkt. Op Europees niveau is de uitbouw van de Europese Arbeidsautoriteit (ELA) een belangrijke stap in de gemeenschap-pelijke strijd tegen grensoverschrijdende sociale fraude. Dit orgaan is opgestart in 2019 en zal volledig operationeel zijn tegen 2024.

Wat betreft de corona-impact tonen Limosagegegevens aan dat het totaal aantal de-tacheringen algemeen in stijgende lijn loopt sinds 2016. Voor 2020 valt een daling te noteren. Vermoedelijk is die daling te wijten aan de coronacrisis: gedurende een groot deel van het jaar 2020 waren niet alleen de buitengrenzen, maar ook de Europese binnengrenzen gesloten voor het vrij verkeer van personen en diensten.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik dank u voor het uitgebreide en duidelijke ant-woord, minister. De cijfers geven het aan: het is een aanzienlijke en groeiende groep mensen die op onze arbeidsmarkt actief wordt. Op zich is dat geen probleem. U zei terecht dat we er de rotte appels moeten uit halen. Ik ben blij dat u effectief een plan hebt en dat u ook het nodige doet op het vlak van de inspectie. Uiteindelijk gaat het over de werk- en de levensomstandigheden van mensen, maar ook over oneerlijke concurrentie die zou kunnen ontstaan. Dat zijn twee bijzonder belang-rijke elementen.

Ik heb nog een vraag. In welke mate stelt de inspectie meer inbreuken vast? Is er op dat vlak een evolutie te bemerken? Hoeveel overtredingen worden er vastge-steld? Is dat een groeiend fenomeen zoals de vakbonden aanklagen?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, het is een enorm werk voor de Vlaamse en federale inspectiediensten om alle controles uit te voeren en er werk van te maken dat die rotte appels er worden uitgehaald. Idealiter zou dat allemaal door een dienst gebeuren waardoor dat efficiënter kan gebeuren, maar we weten hoe dit land er uitziet. Laten we hopen dat het in de toekomst allemaal gerationaliseerd wordt op het Vlaamse niveau. Ondertussen is het heel belangrijk dat die diensten goed samenwerken en dat ze aan een gezamenlijk plan werken. Ik denk dat er in de samenwerking al veel stappen vooruitgezet zijn.

Ik wil dezelfde vraag stellen als collega Bothuyne. Hoeveel overtredingen zijn er? Op welke moeilijkheden botsen uw inspectiediensten in het onderzoek naar die malafide werkgevers?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Bothuyne, we merken inderdaad steeds meer inbreuken op economische migratie, ook bij detacheringen. Mede omdat er zo grondig gecontroleerd is, hebben we altijd maar meer ervaring om dergelijke netwerken te ontwarren.

Collega De Vreese, er is geen efficiëntieverlies omdat we interfederaal moeten samenwerken op het terrein en dat gebeurt heel goed. Het is onze gezamenlijke prioriteit dat we ons economisch migratiebeleid ten aanzien van het Europese top-talent niet ondermijnen door die detachering. Ik heb geen cijfers op het niveau van de detacheringen. Ik kan wel bekijken met de inspectie om daarover in de toekomst te rapporteren. Ik heb ook een rapport opgevraagd aan het departement Werk en Sociale Economie (WSE) en zal dat met jullie delen. Daarin zal ook alle cijfermateriaal vervat zitten.

Robrecht Bothuyne (CD&V): We kijken uit naar het rapport en naar de cijfers. Het onderwerp komt hier ongetwijfeld nog terug op de agenda.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het gebruik van dienstencheques door onthaalouders – 3885 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Ik neem niet vaak deel aan deze commissie en de momenten dat ik het toch doe hebben dan te maken met welzijn. Dat is vandaag niet anders. Minister, ik zal u niet naar cijfers vragen, maar ik heb een heel concrete vraag over het gebruik van dienstencheques door onthaalouders.

Onthaalouders doen dag na dag inspanningen om voor heel wat mensen de combinatie tussen werk en gezin mogelijk te maken door baby's en peuters op te vangen. Eigen aan hun statuut is dat ze dat doen in de eigen gezinswoning. De kindjes spelen bijvoorbeeld in de woonkamer van de onthaalouder en slapen in de eigen slaapkamers, waar de onthaalouders of een van hun eigen kinderen zelf ook slapen. Er bestaat met andere woorden geen duidelijk onderscheid tussen ruimtes die worden gebruikt voor het uitvoeren van de job en privéruimtes. De onthaalouders gebruiken die ruimtes namelijk zowel voor hun activiteiten als onthaalouder, als privé. Gevolg hiervan is dat het voor thuiswerkende onthaalouders niet mogelijk is om dienstencheques aan te vragen en te gebruiken voor hulp in het huishouden. Een voorwaarde voor het correct gebruik van dienstencheques is immers dat ze enkel gebruikt mogen worden om activiteiten die in de privésfeer plaatsvinden te vergoeden.

Het is een onderwerp, minister, waarmee ik al een aantal jaren bezig ben en waarover ik al meer vragen gesteld heb. Als antwoord op mijn vraag om uitleg nr. 242 van 22 oktober 2020 stelde u dat u zou onderzoeken in hoeverre het systeem van het aftrekken van beroepskosten van toepassing is op onthaalouders. Het is im-

mers vooral dat systeem dat niet verenigbaar is met het gebruik van gesubsidieerde dienstencheques. 7 jaar geleden stelde ik hierover al een vraag aan de toenmalig bevoegde minister, minister Muyters. Hij oordeelde toen dat het te moeilijk zou zijn om een onderscheid te maken tussen onthaalouders en zelfstandigen. Onthaalouders zijn echter meestal geen echte zelfstandigen. De meesten onder hen zijn aangesloten bij een erkende dienst en werken onder het sui generis statuut voor onthaalouders.

In uw antwoord op mijn schriftelijke vraag nr. 661 gaf u aan dat de mensen van het agentschap Opgroeien en van het departement Werk en sociale economie de vraag verder onderzocht hebben. Er bleken zich enkele moeilijkheden te stellen om het gebruik van dienstencheques toe te laten voor het poetsen van professioneel gebruikte ruimtes. De wetgeving beperkt het gebruik van dienstencheques duidelijk tot de zuivere privégedeeltes van de woning. De ruimtes die worden gebruikt om kinderen op te vangen vallen daar niet onder. Daarnaast spelen ook de Europese regels rond staatssteun. Dienstencheques zijn een vorm van consumentensteun en we moeten voorzichtig zijn om geen ongeoorloofde steun te geven aan professionelen. Anderzijds zitten we met het bijzonder statuut van de onthaalouders, het feit dat zij geen beroepskosten kunnen ingeven en ook de bijzondere situatie dat in hun geval de grens tussen het privé en het professionele gedeelte van de woning niet zo makkelijk te trekken is, waar dit bijvoorbeeld wel het geval is met een dokterspraktijk of een kantoor aan de woning. U antwoordde ook dat er verder overleg zou georganiseerd worden om een oplossing te zoeken voor de problematiek.

In antwoord op mijn vraag om uitleg had u aangegeven dat er ook een onderzoek zou worden gevoerd om na te gaan of er andere beroepsgroepen in een gelijkaardige situatie zitten. Op mijn schriftelijke vraag van 21 april antwoordde u dat dit niet het geval lijkt te zijn. Het statuut van de onthaalouders is een bijzonder sui generis statuut waarbij men geen echt loon ontvangt maar wel een vorm van onkostenvergoeding. Dit is een zeer specifieke situatie die we in andere beroepsgroepen niet tegenkomen. Het onderscheid met andere beroepsgroepen gaat ook verder dan louter het aspect van de beroepskosten. Zo is er een grotere vermenging van het gebruik van de verschillende ruimtes in huis zowel voor privé als voor de activiteiten als onthaalouder waar dat er bij de meeste andere beroepen die thuis worden uitgeoefend een duidelijker onderscheid is. Dit betekent dat de wetgeving ook specifiek voor de onthaalouders moet worden geïnterpreteerd.

Ik heb daarover volgende vragen, minister. Hoe interpreteert u de regelgeving met betrekking tot het statuut van onthaalouders voor het mogelijk gebruik van dienstencheques? Wat is het resultaat van het verder overleg over het mogelijk gebruik van dienstencheques door onthaalouders? Zullen onthaalouders in de toekomst ook gebruik kunnen maken van dienstencheques voor het onderhoud van hun woning, ook voor de ruimtes waarin opgevangen kindjes spelen, eten, slapen enzovoort?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Schryvers, ik had deze opvolgingsvraag wel verwacht een of andere keer. Het departement Werk en Sociale Economie (WSE) heeft samen met het agentschap Opgroeien de vraag grondig onderzocht. Ze zijn tot de conclusie gekomen dat er drie verschillende statuten zijn voor onthaalouders: de zelfstandige onthaalouder, de onthaalouder in werknemersstatuut en de onthaalouder in sui-generisstatuut.

De eerste twee statuten sluiten aan bij de statuten in andere beroepen. In die gevallen is het niet mogelijk om een dienstencheque aan te kopen voor de ruimtes waar kinderen worden opgevangen. De situatie van de onthaalouders in het sui-

generisstatuut is echter uniek. Er zijn geen andere beroepsgroepen die zich in een gelijkaardige situatie bevinden. Ik ben dan ook blij dat ik u vandaag een oplossing voor de sui-generisonthaalouders kan voorleggen op basis van hun unieke situatie.

Naast de verregaande vermenging van privé- en beroepsgebruik van de ruimtes waar u op wees, is er nog een belangrijk verschil tussen de sui-generisonthaalouders en de gewone werknemers en zelfstandigen. De vergoeding die de onthaalouder in het sui-generisstatuut ontvangt wordt niet beschouwd als inkomen of loon maar als een kostenvergoeding. De sui-generisonthaalouders kunnen ook geen kosten inbrengen, zoals hulp bij het poetsen, als beroepskosten doordat ze onder een speciaal statuut vallen. Hier is dan ook geen risico op een dubbel voordeel.

De onthaalouders die onder het sui-generisstatuut vallen kunnen we dus beschouwen als privépersonen. Ze mogen bijgevolg dienstencheques gebruiken voor hun privéruimtes ook als daar kinderen worden opgevangen. Concreet: een onthaalouder zal de woonkamer kunnen laten poetsen, ook als zij daar overdag de kindjes ontvangt. Het blijft uiteraard zo dat de dienstenchequehuishoudhulp de onthaalouder niet mag ondersteunen bij het onthaal zelf. Het is immers belangrijk dat de dienstencheques enkel gebruikt worden voor toegelaten activiteiten.

De doelstellingen van het dienstenchequesysteem komen hier ook niet mee onder druk te staan. Dit zal geen bestaande tewerkstelling verdringen, de onthaalouders doen dit tot op vandaag voornamelijk allemaal zelf, hun vergoeding laat niet toe dat zij een reguliere poetshulp inschakelen. Extra dienstenchequeprestaties zullen bijkomende jobs scheppen. Het zal ook de onthaalouders zelf ondersteunen in de combinatie werk en gezin voor de onthaalouders.

Na onderzoek krijgen de onthaalouders nu een duidelijk signaal dat wij hen ondersteunen. Voor de sui-generisonthaalouders betekent dit de toelating om dienstencheques te gebruiken gelet op hun uniek statuut.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik ben heel blij dat de situatie van de onthaalouders in het sui-generisstatuut grondig onderzocht is en dat u deze boodschap geeft. Als er vanavond geen voetbal was, zou ik bijna zeggen 'you made my day'.

Veel belangrijker dan dat u mijn dag goed maakt, is wat u doet voor die onthaalouders. Er zijn een 3900 sui-generisonthaalouders. Ze vangen duizenden kindjes op en maken voor heel veel mensen de combinatie gezin-werk mogelijk. Als je een hele dag van 's morgens tot 's avonds laat baby's en van die kleine ukkepukken hebt rondlopen, spelen, slapen en eten in je woning, dan wil je heel graag een beroep doen op iemand die je komt helpen via dienstencheques om de woning te onderhouden.

Door die interpretatie maakt u het mogelijk dat de onthaalouders die zoveel mensen helpen bij de combinatie gezin-werk daar nu zelf een handje bij geholpen worden.

Minister, vanaf wanneer vindt dit ingang?

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Minister, ook ik dank u voor dit antwoord. Ik heb die vraag ook al gesteld aan collega Beke, op 20 oktober 2020 en op 2 december 2020. De vraag en de bezorgdheid die hier door mevrouw Schryvers wordt aangehaald, is zeer terecht. Ook ik moet u feliciteren met de stappen die nu zijn gezet. Het is belangrijk voor de kinderopvang, en vooral voor de onthaalouders in

het sui-generisstatuut, dat zij deze tegemoetkoming krijgen. Want als er een groep is die toch wel wordt benadeeld qua statuut, dan zijn het wel de onthaalouders in dat sui-generisstatuut.

Ik zei het daarnet al: de gewerkte jaren vóór 2003 tellen zelfs niet mee bij de berekening van hun pensioen. Zij worden dus op alle manieren benadeeld en moeten langer werken. Het is heel fijn dat zij nu toch een beroep kunnen doen op een poetshulp of iemand die hen eventueel bijstaat voor het bereiden van de maaltijden. Mag dat laatste of niet? Het is wat dubbel. Maar het is fijn dat zij nu extra hulp krijgen, ook vanuit onze kant. Dank u wel dat u het voor hen heeft opgenomen en dat u nu met dit resultaat voor de dag komt.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (Vooruit): Ik maak de loftuitingen compleet. Ook wij hebben ons in het verleden aangesloten bij de vraag om dienstenchequemedewerkers en huishoudhulpen voor onthaalouders mogelijk te maken. Het is een goede zaak dat dat nu ook zou kunnen. Het zal er nu vooral op aankomen, voorzitter, aansluitend bij onze eerdere discussie deze ochtend, om voldoende competente en goed opgeleide dienstenchequemedewerkers te vinden om onze onthaalouders nog wat bij te staan.

Want, mevrouw Schryvers, ik weet niet of u er daarstraks al was, maar er zijn nog altijd bijna 5000 openstaande vacatures in de dienstenchequesector. Hoe aantrekkelijker het beroep wordt, hoe beter. Het is eigenlijk al een beetje een voorafname op de duobanen die we bepleiten, waar onthaalouders en huishoudhulpen kunnen samenwerken. Ik vind het een goede zaak dat dat nu effectief mogelijk wordt.

De voorzitter: Er is kamerbrede steun.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben blij dat jullie blij zijn. Het is goed om op de middag ook eens positief nieuws te kunnen geven.

Collega Schryvers, ik heb de administratie het statuut laten onderzoeken op de mogelijkheid om dienstencheques te gebruiken. Onze conclusie is dat er geen belemmering is om dienstencheques te gebruiken. Dat betekent dat ik geen reglementen moet aanpassen en dat het gewoon onmiddellijk in werking treedt. Ik moet immers niets doen. We hebben gewoon gekeken of, wanneer je alles bij elkaar neemt, het kan of niet. Volgens de adviezen van mijn administratie kan het wel. Ik had aangekondigd dat we dat onderzoek zouden doen. En dat was iets, collega Malfroot, dat collega Beke niet kon doen, aangezien het hele systeem van dienstencheques natuurlijk bij mij zit. Je moet dat interpreteren.

Collega Malfroot, het bereiden van maaltijden voor kinderen is eigenlijk geen huishoudhulp. Wat wel kan, is het bereiden van een lekkere hap voor de onthaalouders. Het zal dus nog goed afwegen zijn hoe of wat. De directe bijstand aan de kindjes is iets wat niet kan, maar alles wat met de privé te maken heeft, kan wel. Als er een slaatje wordt gemaakt, om, als de kindjes weg zijn, te geven aan de dame of heer die de dienstencheques gebruikt, dan is dat geen punt.

Nu de interpretatie wordt opgehelderd, lijkt het mij goed dat er een goede Q&A wordt gemaakt van wat wel en niet kan, zodat de mensen dat heel goed weten. Ik zal dat vragen aan het departement.

De voorzitter: Dat is een duidelijke communicatie.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u. Dat laatste is inderdaad aangezien, want wellicht hebben heel wat onthaalouders in het verleden ofwel al een aanvraag gedaan en een negatief antwoord gekregen, ofwel steeds via de dienst waarbij ze zijn aangesloten, altijd de mededeling gekregen dat het gebruik van dienstencheques voor het onderhoud van hun woning niet voor hen openstond. Het is heel fijn dat er nu een andere interpretatie wordt gegeven aan de mogelijkheden voor het gebruik van dienstencheques. Inderdaad, het was ook mijn conclusie, als ik uw analyse hoorde in het antwoord, dat er geen aanpassing van de regelgeving nodig is. Het gaat louter over een interpretatie en dus is het bij wijze van spreken vandaag al mogelijk, als ze zich gaan inschrijven bij een dienstenchequebedrijf.

Dank u wel. De eerste keer dat ik hierover een vraag om uitleg stelde, was in juni 2016. Dat is net vijf jaar geleden, maar beter laat dan nooit, zou ik zeggen. Ik ben alleszins heel blij dat ze dat vanaf vandaag wél zullen kunnen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over inclusief ondernemerschap en het implementeren van aangepast werk – 3888 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, in een webinar van de POM West-Vlaanderen (provinciale ontwikkelingsmaatschappij) over een inclusieve arbeidsmarkt was Bart Moens, docent HRM en onderzoeker aan de hogeschool Odisee in Brussel, te gast. Hij pleit voor het maken van passende jobs, niet per se via extra jobs in de sociale economie, maar door bestaande, reguliere jobs passend te maken voor mensen die beschikbaar zijn op de arbeidsmarkt. In het verslag van Hoge Raad voor de Werkgelegenheid vinden we dat voorstel trouwens ook terug. Vandaag focust het beleid heel sterk op het opleiden van werknemers en het activeren van niet-werkenden. 2021 wordt niet voor niets het jaar van de opleiding genoemd, en dat vind ik persoonlijk ook heel terecht. Anderzijds blijft een belangrijk aspect hierdoor misschien wat onderbelicht. We kunnen ons ook afvragen of de jobs die worden aangeboden, wel passend zijn voor de mensen die we willen activeren.

Moens schuift daarbij twee mogelijke aanpakken naar voren: enerzijds 'job carving', waarbij zaken die voor een bepaalde werknemer niet haalbaar zijn, door anderen worden overgenomen, anderzijds 'job design', waarbij diverse kleine taken uit het pakket van de werknemers worden gehaald en worden gebundeld voor een doelgroepmedewerker.

Vandaag zijn al heel wat organisaties actief op het vlak van inclusief ondernemerschap. Binnen het ESF-programma (Europees Sociaal Fonds) zien we trouwens ook diverse mooie projecten rond passende jobs, maar toch lijkt het inclusief ondernemerschap maar met mondjesmaat binnen te sijpelen op onze reguliere arbeidsmarkt. Anderzijds weten we dat er bij onze maatwerkbedrijven een enorme bron van expertise zit met betrekking tot het implementeren van aangepast werk.

Minister, hoe kunnen we goede praktijken inzake inclusief ondernemerschap nog meer bekend maken bij onze ondernemers? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat zij niet alleen algemeen advies kunnen krijgen, maar ook worden bijgestaan op de

werkvloer om concrete situaties aan te pakken in hun onderneming? Welke rol ziet u in dezen weggelegd voor de maatwerkbedrijven, die een enorme bron aan expertise hebben met betrekking tot het implementeren van aangepast werk? Hoe kunnen we maatwerkbedrijven nog meer stimuleren om hun knowhow op dat vlak ook buiten de onderneming te laten renderen, in reguliere bedrijven? Plant u hieromtrent extra acties in het nieuwe decreet betreffende individueel maatwerk dat er zit aan te komen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, dank u wel. Uiteraard hebben we in ons VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) ingezet op 'inclusieve werkvloeren'. Dat weet u. Ons beleid is erop gericht ondernemingen vertrouwd te maken met die cultuur en hen te ondersteunen bij het realiseren van inclusieve werkvloeren. Ik geef een viertal voorbeelden daarvan.

U verwees zelf reeds naar de ESF-oproep 'Inclusieve ondernemingen'. Via die oproep wil ik ondernemingen in Vlaanderen bewust maken van alle talenten op de arbeidsmarkt en hun concrete handvaten aanreiken. Er zijn heel wat projecten binnen deze ESF-oproep. We trekken daarvoor een budget van 13.600.000 euro uit. Dat is de Vlaamse en de ESF-financiering samen.

Er zijn ook de sectorconvenanten. Die zetten in op het bekendmaken en promoten van inclusief ondernemerschap. 37 sectoren sloten een sectorconvenant af met daarbij een addendum inzake non-discriminatie en inclusie. Het was een bewuste strategische keuze om ook inclusie daarbij te zetten, omdat zo de sectoren ook sensibiliserende acties op touw kunnen zetten op dat punt.

Er is een intersectoraal adviseur non-discriminatie en inclusie aangesteld. De bedoeling hiervan is dat er goede praktijken worden uitgewisseld, zoals het samenwerken met externe partners, zoals de ESF-promotoren inclusieve ondernemingen of onze werkplekarchitecten.

Ook VDAB neemt partners en werkgevers mee in dit inclusiviteitsverhaal. Er zijn bij VDAB heel wat maatregelen en acties om bijvoorbeeld werkgevers te ondersteunen. Ik denk aan de Vlaamse ondersteuningspremie (VOP), de bijzondere tewerkstellingsondersteunende maatregelen (BTOM) en de specifieke jobcoaching op maat. We hebben dus eigenlijk heel wat instrumenten. Met onder meer de 'zero exclusion'-beweging wil VDAB vooral het taboe rond onbewuste vooroordelen over inclusie doorbreken.

Het is evident dat de belangrijkste taak die de Vlaamse overheid de maatwerkbedrijven oplegt de realisatie is van sociale tewerkstelling voor doelgroepwerknemers of personen met een arbeidsbeperking en een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Door de jaren heen hebben de meeste maatwerkbedrijven heel wat bijzondere expertise opgebouwd met betrekking tot het zoeken en het vinden van rendabele bedrijfsactiviteiten en passende jobs. Er zijn knappe voorbeelden van sociale ondersteuning en technische innovatie. De maatwerkbedrijven zien zelf ook in dat het een meerwaarde heeft met hun expertise naar buiten te komen. We hebben nu al de enclavecontracten en de uitvoering van overheidsopdrachten ten bate van de lokale besturen. De maatwerkbedrijven zijn geen eilanden op zich.

Het decreet betreffende het individueel maatwerk kan een grote doorbaak betekenen. Met een loon- of begeleidingspremie willen we mensen toelaten om, ondanks hun beperking, toch in het gewoon economisch circuit aan de slag te gaan. Aangezien ik hierover al veel vragen om uitleg heb beantwoord, zal ik heel die filosofie hier niet herhalen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Er zijn al heel wat instrumenten en initiatieven, wat een pluim op uw hoed is. U vindt dit zeer belangrijk en ik kan dat enkel ondersteunen, maar ik heb nog twee bijkomende vragen.

Kunnen bijkomende stimulansen voor de enclavewerking een mogelijk denkspoor zijn om de expertise van de maatwerkbedrijven in de reguliere bedrijven binnen te brengen? U kent 4werk wellicht. 4werk heeft hierover een bijzonder interessante nota geschreven die misschien inspirerend kan zijn.

Hoe zit het met de specifieke situatie in de kmo's? De kmo's zijn belangrijk voor de Vlaamse economie en zeker voor de West-Vlaamse economie, maar met betrekking tot HRM en opleidingsbeleid kunnen ze misschien nog een duwtje in de rug krijgen. Is er in dit verband specifieke aandacht voor de inclusieve arbeidsmarkt?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Mevrouw Vandromme, ik dank u voor het feit dat u hier aandacht aan schenkt. Begrippen als 'job carving' en 'job design' zijn bedoeld om meer mensen aan de slag te krijgen en voor meer aangepaste jobs te zorgen. Ik trap misschien een open deur in, maar als we de werkgelegenheidsgraad drastisch willen verhogen tot 80 procent, moeten we op verschillende sporen werken. We moeten de niet-beroepsactieven verleiden met een betaalde job en we moeten de werkzoekenden opleiden om voor een betere matching te zorgen en de openstaande vacatures in te vullen. We moeten flexibel en creatief zijn om in die aangepaste jobs te voorzien. Als iedereen naar zijn vermogen op onze arbeidsmarkt zou kunnen functioneren, zou dat een ideale situatie zijn, want we hebben ieders talent op dit ogenblik broodnodig.

Ik heb de inzet van de doelgroepmedewerkers in de zorg al in deze commissie ter sprake gebracht. Het gaat dan om een takenpakket dat de last van de zorgkundigen kan verlichten, zodat zij meer tijd hebben om zich op de patiënten te focussen. Volgens mij zijn er heel wat mogelijkheden om bepaalde taken te clusteren en beter aangepast werk aan te bieden.

Een mogelijke valkuil met betrekking tot de aangepaste jobs is dat ze misschien minder interessant of aantrekkelijk lijken. Dat mag zeker de bedoeling niet zijn. Mijn bekommernis is dan ook hoe we de kwaliteit en de werkbaarheid van die jobs kunnen bewaken. Dat is een thema dat trouwens vaak met de digitalisering en met de technologische ontwikkelingen en vernieuwingen samenhangt. We hebben het al over de meewerkende cobots gehad. Zij houden de zware last in het circuit werkbaar. Op welke wijze wordt hiermee rekening gehouden in het inclusief ondernemen?

Het is ook goed dat er uitdrukkelijk werd verwezen naar het maatwerk, naar het individueel maatwerk. Daar bestaat heel veel kennis en knowhow. Ze hebben daar nogmaals bewezen dat ze op een heel creatieve manier opportuniteiten kunnen vinden. Het individueel maatwerk kan ook een goed kader vormen en een stimulans zijn om die ondernemingen aan het denken te zetten over welke profielen en welke vaardigheden ze nodig hebben. In deze context is het individueel maatwerk een absolute meerwaarde. Ik stel vast dat we hier, zoals zonet al gezegd werd, quasi elke week naar het maatwerk verwijzen. Volgens mij toont dat ook aan dat we op hete kolen zitten. Ik voel ook aan de sfeer in deze commissie dat de verwachtingen hooggespannen zijn.

De voorzitter: De verwachtingen zijn hooggespannen.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We houden van hooggespannen verwachtingen, collega Claes.

Collega Vandromme, uiteraard ken ik 4werk. Ik ben ook een voorstander van enclavewerking, dat weet u. Daarbij komt het maatwerkbedrijf rechtstreeks op de werkvloer bij reguliere bedrijven. Dat is ook goed voor de wisselwerking tussen de sociale economie en het normale economische circuit.

De aandacht voor kmo's is terecht. Unizo is een van de partners binnen het partnerschap inclusieve ondernemingen, ESF 500. Zij kunnen zeker de kmo's bereiken en ondersteunen op het vlak van inclusief werk. Dat is absoluut een aandachtspunt, daar ben ik het volkomen mee eens.

Kmo's ondersteunen in hun HR-beleid rond inclusie en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt tewerkstellen, daarvoor zou eigenlijk – en daarmee maak ik de sprong naar de vraag van collega Claes – het decreet Individueel Maatwerk zeer geschikt moeten zijn. We willen daarmee namelijk voorzien in een loonpremie en begeleidingspremies, waardoor een kmo een beroep zou kunnen doen op een externe begeleider. Dat lijkt mij een goede zaak.

Collega Claes, u maakt heel wat positieve bedenkingen. U houdt een goed pleidooi voor individueel maatwerk. Ik hoop dat ik dit goedgekeurd kan krijgen door de Vlaamse Regering. We hebben al een gunstig advies van de Inspectie van Financiën (IF). Ik hoop dit dossier de komende weken te kunnen bespreken in de Vlaamse Regering.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, als er veel vragen gesteld worden over een thema en als het hoog op de agenda staat in de commissie, dan denk ik dat u de juiste lijnen uitzet en de juiste punten aanraakt. Dat duidt erop dat we die bezorgdheden delen en die lijnen maximaal willen ondersteunen. Alle aandacht moet gaan naar Alle hens aan dek. Verdergaand op de lijn die collega Claes aangaf, vind ik ook dat we ervoor moeten zorgen dat net die mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt of met een arbeidshandicap maximaal de mogelijkheden krijgen om in het reguliere werk ingezet te worden. Ik heb dus hooggespannen verwachtingen en kijk uit naar wat komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.